

F. R. Kautswaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

SP. 9185 EP 2998

RAAMATUKOGU

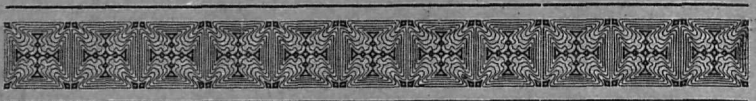

RAAMATUKOGUNDUSE AJAKIRI

Sichergestellt durch Einsatzstab RR
Reval

Nr. 2   Jaanuar 1938   VI aastakäik

1938. a. jätkatakse ajakirja

„Raamatukogu“

väljaandmist, milleks toimetus palub saata kaastööd.

On veel saadaaval „Raamatukogu“ vanemaid aastakäike:

I aastakäik	nr. 1	hind kr.	0.25
II	nr. 2 (4)	„ „	0.25
IV	nr. 1—2, 1935	„ „	1.00
V	nr. 1—2, 1936/7	„ „	1.00
VI	nr. 1—2, 1937/8	„ „	1.00

Liikmeile ja raamatukogudele 20% hinnaalandus ühingu kirjastusel ilmuvast kirjandusest.

Ühingult on võimalik tellida raamatukogude rakendusmaterjale: lugejakaarte, raamatukaarte ja kataloogikaarte à 100 tükki 65 senti, kataloogi värvilisi vahekaarte 1,5 snt. tükk, üldnimestiku lehti 1pgn. — 4 lk. à 3 snt., kuupäeva-templid ühes numbritega hind kr. 6.— üks komplekt, ilma saatekuludeta. Saatekulud tasub tellija.

Ühingu asukohaks on Tallinn, Vabaduse puiestee 4. Posti jooksev arve nr. 546. Samast saab tellida ühingu kirjastusel ilmunud kirjandust ja ajakirja.

RAAMATUKOGU

RAAMATUKOGUNDUSE AJAKIRI

Nr. 2

17. jaanuaril 1938.

VI aastakäik

Ilmub 2 korda aastas.	Toimetus: A. Sibul, tegev- ja vast. toimet., M. Jürma, M. Nael.	Kuulutuste hind:
Tellimishind Kr. 1— aastas.	Väljaandja: Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing. Address: Tallinna Keskraamatukogu. Tel. 447-39.	1 külge Kr. 18.—
Üksik nr. 50 senti.		1/2 külge „ 9.—
		1/4 „ „ 5.—

Laenutamisiisidest.

Meil on iseseisvus-aastail korraldatud hulk kursusi raamatukoguhoidjatele. On ilmunud kirjutusi laenutamisiisidest. Kuid siiski leidub raamatukoguhoidjaid, kes kasutavad eba-praktilisi laenutamisiise, mis nõuavad neilt rohkesti vaeva ja aega. Tüdinedes lõpuks rohkest tööst, küsitakse siis kas kirjalikult või suuliselt nõu, kuidas oleks kõige otstarbekohasem korraldada laenutamist, et see nõuaks vähem aega ja vaeva. Sellepärast ei ole vist ülearune peatuda laenutamisiiside juures, et selgitada nende sobivust meie avalikele raamatukogudele. Muidugi ei ole mõtet võtta siin vaatlusele kõiki neid laenutamisiise, mis raamatukogudes tarvitusel, vaid piirduksime nendega, mis leidnud üldist tunnustamist ja laialisemat rakendamist.

Esimesena käsitleksime Newarki laenutamisiisi, mis on tarvitusel väga paljudes raamatukogudes üle maailma. Ta pole ka meie avalikele raamatukogudele täiesti tundmata. Teda kasutavad juba kümnekond aastaid Tallinna ja mitmed teised avalikud raamatukogud.

Selle laenutamisiisi juures saab iga laenaja, kui ta laenajate nimestikku on kantud, niimitu laenajakaarti, kuimitu raamatut talle määruste kohaselt korraga antakse. Laenajakaardi suurus on 12,5×7,5 sentimeetrit. Kaardi vorm on järgmine:

Laenajakaart Nr.

Maksev kuni ..... 193..... a.

(Elukoha muutmiseast tingimata teatada)

Tagasi tuua	Tagasi toodud	Tagasi tuua	Tagasi toodud

Kaardi esimesele põikjoonele kirjutatakse või lüüakse templiga selle raamatukogu nimi, kes kaardi välja annab. Laenajanumber märgitakse joonestikku. Kaardil tuleb ära märkida ka aeg, milleni laenajakaart on maksev. Järgmisele põikjoonele kirjutatakse laenaja nimi ja selle alla joonele tema aadress. Kaart jätkub teisel küljel, mille ülemisele äärele on trükitud „Laenajakaart Nr. “, et võiks ka sinna laenajanumbri kirjutada. Laenajanumbri kaardi teisele küljele kirjutamine on tarvilik selleks, et siis kui tuleb tarvitusele kaardi teine külg, ei oleks vaja otsida laenajanumbrit kaardi esiküljelt, mis nõuaks kaardi ümberpöörmist ja ajaviitmist.

Laenajakaardid valmistatakse vastupidavast värvilisest kartongist. Kui tahetakse ühele laenajale antavate ilukirjanduslike raamatute arvu püüda, siis tuleb tarvitada erinevate

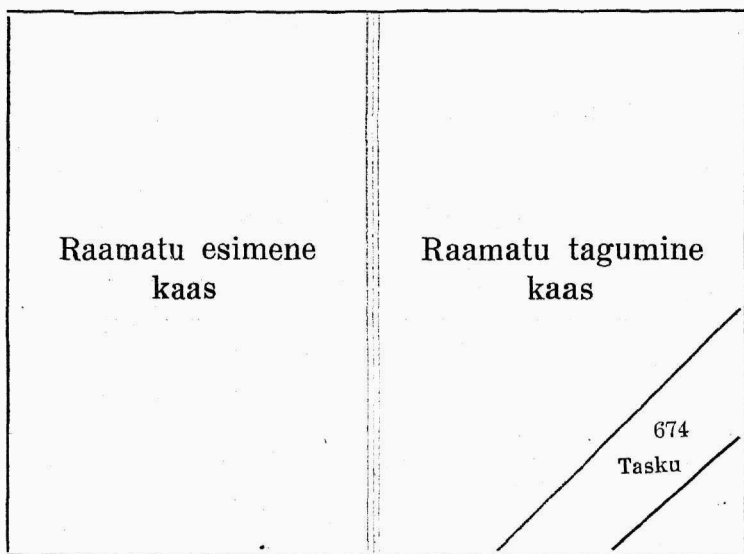
värvidega kaarte, millejuures ühe või kahe ühte värvi kaardiga saab kõiki raamatuid, kuna teist värvi kaartidega laenutatakse ainult teaduslikku kirjandust. Seda kitsendust tarvitavad raamatukogud harilikult selleks, et vähendada nõudmist ilukirjanduslikele raamatutele. Tihti laenajad ei tahagi muid raamatuid võtta kui ilukirjanduslikke, ja kui nüüd igaühele anda 2—3 või rohkem köidet korraga, siis ei jätku teistele enam ilukirjanduslikke teoseid. Kaartidele, milleda laenutatakse ainult teaduslikku kirjandust, olgu peale trükitud „Teadusliku kirjanduse jaoks“, et ka laenajad ise oleksid teadlikud, et nende kaartidega laenutatakse ainult teaduslikku kirjandust.

Peale selle peab Newarki laenutamiseviisi juures igal raamatul olema oma kaart. Raamatukaart tehakse, et teda eraldada laenajakaardist, valgest kartongist. Tema suurus on tavaliselt 12,5×7,5 sentimeetrit. Kaardi vorm on järgmine:

..... (Lügi- ja järjenbr.)		..... (Põhinimestiku nbr.)	
..... (Autor)			
..... (Pealkiri)			
Tagasi tuua	Laenaja nbr.	Tagasi tuua	Laenaja nbr.
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

Raamatukaart jätkub samuti nagu laenajakaartki teisel küljel. Tarviliste andmete kirjutamine kaardile ei sünnita raskusi.

Raamatukaardid hoitakse siis, kui raamat kogus, raamatutaskus, mis on liimitud raamatu tagumise kaane sisemisele küljele. Tasku moodustamiseks tarvitatakse pabeririba, mille pikkus ülemiselt äärelt on 16—18 sentimeetrit ja laius keskelt 5 sentimeetrit. Pabeririba kinnitatuna ühe otsaga kaane alumise ja teisega kaane keskmise ääre külge moodustab niiviisi tasku. Taskule kirjutatakse raamatu põhinimestiku-number, mis on tarvilik selleks, et raamatu laenajalt vastuvõtmisel kohe näha oleks raamatu põhinimestiku-number, mille järgi tuleb välja otsida raamatukaart vastava kuupäeva alt. Kuidas tasku kinnitatakse raamatukaane külge, näitab allpool toodud joonis.

Raamatute laenutamine ise selle viisi juures on väga kerge ja lihtne. Koguhoidja võtab, kui ta raamatu laenajale välja annab, raamatutaskust raamatukaardi ja märgib selle esimesse lahtrisse kuupäeva, millal raamat hiljemalt peab olema tagastatud ja teise lahtrisse laenajajumbri. Laenajakaardi esimesse lahtrisse märgitakse samuti see kuupäev, millal raamat hiljemalt olgu tagastatud. Sellega tuleb Newarki laenutamisviisi juures raamatu väljaandmisel teha ainult kolm märget.

Laenajanumber tuleb kaardile kirjutada selgesti ja õigesti, et arusaamatusi ja sekeldusi ära hoida. On number ebaselgesti kirjutatud, siis ei ole võimalik raamatut tagasi nõuda, kui teda ei peaks tagasi toodama. On aga laenajanumber koguni valesti kirjutatud, siis hakatakse raamatut sellelt nõudma, kes teda üldse pole laenanud. Loomulikult tekitab see laenajas meelepaha, mis omakorda võib põhjustada pahanduse. Ei too see laenaja, kelle käes raamat tegelikult on, seda ise tagasi, siis jääbki ta kadunuks. Sellepärast tuleb laenutuse juures suurt rõhku panna numbrite selgusele ja täpsusele.

Töö hõlbustamiseks on soovitatav tarvitada laenutamisel kuupäeva-templi, millega märgitakse laenaja- ja raamatu-kaardile see kuupäev, millal raamat hiljemalt peab olema tagastatud. Eriti sobivad selleks on pliiatsi otsa pistetavad kuupäeva-templid. Siin on pliiats ja tempel koos. Neid saab koos korraka kasutada, mis on tunduvaks hõlbustuseks töö juures. On tempel kaartidele vajutatud, tuleb pliiatsit natukene kallutada, et võiks kirjutada laenajanumbri. Tempel ei kergenda ainult tööd, vaid ta hoiab ka ära võimalikud eksitused kuupäevas, mis käsitsi kirjutamisel võivad tulla, kui laenutaja juhtub olema hajameelne. Pliiatsi otsa pistetavaid templeid võib saada Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu. Tempel ja tähed koos maksavad 6 krooni.

Laenutamisel märgitakse kaartidele tagasitoomise, mitte väljaandmise kuupäev. See sünnib selleks, et laenaja ei tarvitseks välja arvestama hakata, millal ta peab raamatu tagasi tooma. Ka koguhoidjal enesel on tagasitoomise kuupäev märksa parem, sest siis näeb ta kohe, kas raamat on õigel ajal tagasi toodud või on tähtaeg mööda lastud. Viimasel juhtumil on tal kerge välja arvestada kui mitu päeva on üle tähtaja läinud. Selleks tarvitseb ainult tegelikust tagasitoomise kuupäevast kaardil märgitud kuupäev maha arvata. On aga kaardil märgitud väljaandmise kuupäev, siis tuleb sellele enne lugemisaeg juurde lisada ja alles nüüd selgub mahaarvamise teel, mitu päeva raamat üle tähtaja on laenaja käes olnud. Raamatukogudes, kus viivitusmaksu võetakse päevade, aga mitte nädalate päält, annab tagasitoomise päeva märkimine suurt aja kokkuhoidu ja võimaldab sellega ühtlasi kiiremat laenutamist.

Kui tarvilised märkused kaartidele tehtud, pistetakse laenajakaart raamatutaskusse, kuna raamatukaart jääb laenutaja kätte, kes selle asetab sahtlisse. Laenaja saab raamatu ühes oma kaardiga enese kätte ja näeb säält tähtpäeva,

millal ta hiljemalt raamatu tagastama peab. Laenaja ei saa siin vastu vaielda, et ta tähtaega ei tea või selle on unustanud. Ei too ta tähtajaks raamatut tagasi, tuleb tal vastavalt tarvitamismäärustele maksta viivitusmaksu.

On laenus lõppenud, sordib koguhoidja kõik laenatud raamatute kaardid esmalt liikide järgi ja loeb siis ära, mitu raamatut ta sel päeval laenutas igast liigist. Siis sordib kaardid keelte järgi ja loeb üle, mitu köidet on laenutatud igast keelest. Saadud andmed kannab ta raamatukogu tarvitamise päevikusse.

Kuna meil ei nõuta praegu koguhoidjalt andmeid iga liigi loetavuse kohta üksikult, vaid tahetakse saada andmeid ainult ilukirjanduse, teadusliku ja lastekirjanduse kohta, siis võib koguhoidja päevase laenususe kokkuvõtte tegemisel kaardid sortida ainult neisse kolme rühma, siis ära lugeda ja saadud andmed kanda päevikusse. Sel puhul ei saa ta ise aga aasta lõpul mingit ülevaadet sellest, kuidas just igat üksikut liiki aasta jooksul on kasutatud.

Kaartide sortimist võib ka teha juba laenusamise juures, kui lauasahhliisse teha lasta iga liigi kaartide jaoks eri lahter ja raamatute väljaandmise juures kaardid pista vastavasse lahtrisse. Siis tarvitseb peale laenusamise lõppu kaardid igas üksikus liigis ainult üle lugeda ja saadud andmed kanda päevikusse.

Lõpuks asetatakse laenatud raamatute kaardid põhinimestiku numbriga järgi järjekorda, alates kõige väiksemast sel päeval laenutatud raamatunumbri. Järjekorda asetamine läheb siis kiiremini, kui alul kaardid sorditakse tuhandete, siis sadade ja kümnete järgi.

Nüüd paigutatakse laenutatud raamatute kaardid kas puust või papist tehtud kastikesse. Kaartide ette asetatakse 2—3 sentimeetrit kaartidest kõrgem vahekaart, mis kannab sama kuupäeva, mis seisab laenutatud raamatute kaartidel. Vahekaart võib olla tugevast kartongist, papist, õhukesest vineerist või emailleeritud plekist. Viimased on esimesest vastupidavamad ja selle tõttu praktilisemad. Toimub laenus iga päev, siis peaks koguhoidjal olema tarvitada vähemalt kaks komplekti kuupäevanumbritega vahekaarte. Samuti peaks tal olema kasutada kuude nimetusega vahekaardid. Siis ei tarvitseks tal neid igakord valmistama hakata.

Toob laenaja raamatu tagasi, võtab koguhoidja raamatutaskust laenajakaardi, millel seisab tähtpäev. Otsib siis üles laenutatud raamatute kastist selle kuupäevaga vahekaardi, mille tagant leiab raamatutaskul seisva põhinimestiku numbriga raamatukaardi. Enne kui koguhoidja raamatu-

kaardi pistab raamatutaskusse, võrdleb ta veel kord raamatutaskul ja kaardil seisvaid põhinimestiku numbraid, kas nad täpselt ühtuvad. On võrdlus tõendanud, et eksitust ei ole, pistetakse kaart taskusse ja lüüakse templiga laenajakaardile lahtrisse „Tagasi toodud“ raamatu tagasitoomise kuupäev või kirjutatakse sinna raamatu vastuvõtu tõenduseks oma nimi.

Enne laenajakaardi laenajale kätteandmist tuleb tagasitoodud raamat läbi vaadata, et selgusele jõuda, kas ta ei ole laenusoleku ajal rikutud. Loomulikult ei saa vastuvõtmisel tervet raamatut läbi lehitseda, selleks ei jätku aega. Raamatut siit ja säält lahti lüües ja lehti läbi sõrmede lastes, võib kergesti suuremaid rikkeid avastada, kuna väikesed üsna tihti märkamata jäävad. Avastatakse mingi rike, siis tuleb loomulikult süüdlaselt nõuda, et ta tasuks kas terve raamatu hinna või osa sellest, olenevalt rikke suurusest. Ei leidu vigu, antakse kaart laenajale kätte ja ta võib uue raamatu saada. Igatahes ei tuleks kunagi tagasitoodud raamatut ilma järelevaatamata vastu võtta. See näitaks, et raamatukoguhoidja ise ei hooli sellest, kas on raamat terve või rikutud. Selle tagajärg oleks, et raamatute käsitlemine muutuks halvemaks.

Newarki laenutamiseviisi juures tuleb raamatu väljaandmisel teha kolm märget ja vastuvõtmisel üks. Kokku vajab ühe raamatu laenutamine neli märget. Selle juures laenaja teab alati, millal on laenatud raamatu ära viimise tähtaeg. On tal laenajakaardil kõik laenatud raamatud kviteeritud, siis ei saa koguhoidja temalt midagi nõuda. Kuid ka raamatukogu on kindlustatud, sest kogusse jäänud raamatukaardilt, kui ta on korralikult täidetud, võib alati näha, kelle käes raamat on.

Kui laenajale antakse korraga mitte üle kahe raamatu, mille juures üks peab tingimata olema teaduslik, võib laenutust toimetada ka ühe laenajakaardiga kahe asemel. See võimaldab teatud kulude kokkuhoidu, sest kaarte kulub hulga vähem. Selle viisi juures kirjutatakse ilukirjanduslike raamatute tagasitoomise tähtpäev laenajakaardi esimesse lahtrisse, mis kannab päälkirja „Tagasi tuua“, kusjuures märkeid tehakse ülalt allapoole. Teaduslike raamatute tagasitoomise tähtpäev kirjutatakse laenajakaardi kolmandasse lahtrisse, mis kannab ka päälkirja „Tagasi tuua“. Siin alatakse tähtpäevade märkimist kaardi alumiselt äärelt ja minnakse ülespoole. Niiviisi tähtpäevi laenajakaardile kandes jõuavad märkused kuskil kaardi keskel vastamisi, täites terve kaardi esikülje. Selle järele võetakse tarvitusele kaardi teine külg, kus toimitakse samuti.

Laenajakaart Nr.

Maksev kuni ..... 193..... a.

(Elukoha muutmisest tingimata teatada)

Tagasi tuua	Tagasi toodud	Tagasi tuua	Tagasi toodud
1. 9. 37	30. 8. 37		
20. 9. 37	10. 9. 37		
5. 10. 37	1. 10. 87		
21. 10. 37			
		27. 10. 37	
		5. 10. 37	6. 10. 37
		20. 9. 37	15. 9. 37
		1. 9. 37	30. 8. 37

Kui on möödunud see kuupäev, mis vahekaardile märgitud ja kui siiski vahekaardi taga raamatukaarte leidub, siis on nende raamatute laenajad tähtaja mööda lasknud minna ja neile tuleb saata meeldetuletus. Kes nimelt on oma lugemise tähtaja mööda lasknud ja kus ta elab, seda leiab raamatukoguhoidja igal raamatukaardil seisva laenajanumbri järgi laenajate nimestikust.

Võtame nüüd vaatlusele nõndanimetatud ühekaardiga laenutamisi. Ka selle viisi juures saab iga laenaja niimitu laenajakaarti, kuimitu raamatut talle antakse. Laenajakaardi suurus on $12,5 \times 7,5$ sentimeetrit. Kaardi vorm on järgmine.

Laenajakaart Nr.

Maksev kuni ..... 193..... a.

.....
(Nimi)

.....
(Elukoha muutmisest tingimata teatada)

Tagasi tuua	Raamatu nbr.	Tagasi toodud
20. 9. 37	0.781	AK.
1. 10. 37	5.18	AK.
15. 10. 37	0.674	AK.
3. 11. 37	0.1121	

Kaart jätkub teisel küljel, mille juures kaardi tagumise külje ülemisele äärelle on trükitud „Laenajakaart Nr. ....”, et oleks võimalik ka sinna laenajanumbrit kirjutada. See on tarvilik selleks puhuks, kui tuleb tarvitusele kaardi teine külg. Siis ei ole vaja kaarti keerata ega laenajanumbrit otsida kaardi esiküljelt, mis aega võtab.

Päale laenajakaardi on veel tarvitusel eriline märgis ehk tähtpäevaleht, mis liimitakse ülemise äärega raamatu tagumise kaane sisemisele küljele või selle vastu olevale lehele. Märgis on lihtsast valgest paberist ja kannab järgmist vormi.

(Liigi- ja järjenbr.)	(Põhinimestiku nbr.)
-----------------------	----------------------

(Autor)

(Pealkiri)

Tagasi tuua	Laenaja nbr.	Tagasi tuua	Laenaja nbr.

Märgise ülemisse pahempoolsesse nurka kirjutatakse raamatu liigi- ja järjenumber liigis, parempoolsesse nurka põhinimestiku number. Nende alla tulevad autori nimi ja pealkiri. Need on koguhoidjale vajalikud. Ta näeb siis märgiselt, ilma et tal tarvitseks pealkirja vaadata, millise raamatu ta välja annab. Leiab ta, et see raamat laenajale ei sobi, võib ta uue soovitada. Nähes alati pealkirju, selgub talle, missugused raamatud on kõige loetavamad, ilma et tal tarvitseks raamatunumbreid meeles pidada.

On nüüd laenaja raamatu ise riulilt valinud, kui on tarvitusel avariulid, või on koguhoidja talle sellekohase nõudmise pääle toonud soovitud raamatu, siis sünnib märkimine järgmiselt. Laenajakaardi esimesse lahtrisse kirjutab koguhoidja selle kuupäeva, millal raamat hiljemalt peab olema tagastatud. Sama kuupäeva kirjutab ta ka märgise esimesse lahtrisse. On tarvitusel kuupäeva tempel, siis kasutatakse

sesta kuupäeva märkimiseks. Laenajakaardi teise lahtrisse kirjutab koguhoidja siis liigi- ja põhinimestiku numbri. Ei ole soovitatav kirjutada järjenumbrit liigis, sest see toob tihti segadust. On mõnda raamatut mitu eksemplari, siis kannavad kõik eksemplarid sama järjenumbrit, kuna aga põhinimestiku number neil igaljuhul erineb. Kasutades viimast, ei saa ühte eksemplari teisega ära vahetada.

On raamatukogus raamatuid mitmes keeles, siis tuleb, et saada andmeid, kui palju on laenutatud igast keelest, märkida võõrkeelsete raamatute ette väikeselt selle keele esimene täht, millises keeles raamat trükitud. Nii tuleks näiteks venekeelset raamatut, mis kannab põhinimestiku numbrit 712, märgisele kanda järgmiselt v/0.712. Kuna meie maa avalikes raamatukogudes, kui me ei võta arvesse vähemusrahvuste raamatukogusid, on vähe võõrkeelseid raamatuid ja neidki, mis olemas, ei loeta pea sugugi, siis ei too tähe ettekirjutamine mingit raskust. Linnades annab ta juba teatud lisatööd. Märgise teise lahtrisse kirjutatakse laenajainumber.

Päale nende märkuste tegemist annab koguhoidja raamatu laenaja kätte, kuna laenajakaart jääb raamatukogusse ja asetatakse sahtlisse. Kui on sahtel jaotatud kümnesse või vähemalt kolme ossa, siis võib juba laenutamise juures kõik kaardid, mis kannavad sama liiginumbrit, koondada neile määratud lahtrisse.

Kui laenutamine on lõpetatud, sordib koguhoidja kaardid esmalt liiginumbrite järgi, kui ta seda juba laenutamise jooksul ei teinud, ja loeb kaartide arvu igas liigis. Siis sorditakse kaardid keelte järgi ja loetakse üle. Saadud arvud kantakse raamatukogu päevikusse. Kui statistika tehtud, seatakse kaardid laenajate numbrite järgi järjekorda, alates väiksemast numbrist ja asetatakse siis laenutatud raamat kastidele. Kaartide ette aga pannakse vahekaart sama kuupäevaga, mis seisab kaartidelgi.

Toob laenaja raamatu tagasi, siis koguhoidja leiab märgiselt selle kuupäeva, millal raamat hiljemalt tagastatud peab olema. Nüüd otsib ta kaartide kastist vastava kuupäevaga vahekaardi üles. Selle taga seisvate kaartide hulgast leiab ta siis ka märgise teises lahtris märgitud numbriga laenajakaardi. On ta selle kätte leidnud ja välja võtnud, võrdleb ta numbreid, kas nad ühtuvad täpselt, võtab ja märgib siis laenajakaardile tagasitoomise kuupäeva. Enne kui ta raamatu ära paneb, vaatab ta muidugi järele, kas tagasitoodud raamat on terve ja rikkumata. Alles siis annab ta laenajakaardi laenajale tagasi.

Kui on möödunud see kuupäev, mis seisab vahekaardil ja kui siiski leidub selle taga veel kaarte, siis on nende lugejad tagasitoomise tähtpäeva mööda lasknud ja neil tuleb tasuda viivitusmaksu.

Meeldetuletuste saatmine ühe kaardiga laenusviisi juures on lihtne ja hõlpus. Pole tarvis laenajate registreerimise raamatust laenajainumbri järgi aadressi otsida, vaid see leidub juba laenajakaardil.

Ühele kaardile ei ole soovitatav kirjutada üle ühe raamatu, sest mitme raamatu kirjutamisel võivad tekkida segadused ja arusaamatused. Sageli ei too laenaja mitte kõiki raamatuid, mis ühele kaardile märgitud, korraga ära, vaid ainult osa neist. Võtab ta nüüd tagasitoodute asemele uusi, siis tulevad need samale kaardile märkida. Nüüd kannab aga kaart juba kahesuguseid tagasitoomise tähtpäevi. Tõuseb kohe küsimus, millise kuupäevaga vahekaardi taha laenajakaart siis nüüd asetada, kas vana või uue. Üks ega teine ei ole kohane, sest ei ole ju teada, millise kuupäevaga raamatud laenaja järgmine kord tagasi toob. Segadust saab sel teel vältida, kui laenajale kirjutatakse lisakaart ja sinna kantakse kõik need raamatud, mis ta sel kuupäeval võtab. Nüüd ei ole laenajakaardi paigutamiseks õige kuupäeva alla enam raskust.

Teiseks väga kaaluvaks põhjuseks, miks ei tule ühele kaardile kirjutada mitut raamatut, on see asjaolu, et siis osutub peaaegu võimatuks õigete statistiliste andmete kogumine. Kui ühele kaardile on kirjutatud kaaks või kolm raamatut ja kui need selle juures on veel igaüks ise liigist, siis on võimatu seda kaarti sortimise puhul asetada ühe korraga kahte või kolme kohta. Et õigeid andmeid saada, tulevad kõik kaardid läbi vaadata ja neist, kus enam kui üks raamat seisab, väljakirjutus teha eri lehele. Alles siis saab kokkuvõtet teha. Seega kujuneks statistika tegemine väga aegaviitvaks. Sellepärast juba parem iga raamat kanda eri kaardile.

Tahetakse siiski laenajakaardile märkida rohkem raamatuid kui üks, siis tuleb kaartide asetamisest tähtpäevade ja laenajainumbrite järgi loobuda ja tarvitusele võtta nende järjestamine nimede järgi. Nüüd võib ühele kaardile kirjutada või mitukümmend raamatut. Kuid laenajakaartide asetamine nimede järgi toob jälle kaasa mitmesuguseid halbusi. Ei ole näha, milliste raamatute lugemise tähtaeg on juba möödunud ja kellele tuleb saata meeldetuletus. Et selle kohta selgusele jõuda, tulevad kõik laenajate kaardid läbi vaadata. See on aga väsitav töö, eriti siis, kui on palju laenajaid. Selle juures võib kõigile püüdmistele vaatamata sil-

Kaardi väljaandmisel täidetakse kaardipääs nõutud andmed. Laenutamisel tuleb kaardile teha kolm märget.

Igal raamatul on oma kaart, mis kannab järgmist vormi:

Vorm nr. 7

Raamatu nr. liigis

Rmtk. nr. üldnimestikus

Autor: .....

Pealkiri: .....

Jagu: ..... Eks.: .....

Lugeja nr.	Väljaandmise aeg	Tagasi-toom. aeg	Lugeja nr.	Väljaandmise aeg	Tagasi-toom. aeg

Kaardi suurus on 12,5×7,5 sentimeetrit. Ka raamatu-kaardile tuleb teha kolm märget. Nõnda nõuab ühe raamatu laenutamise toimingu läbiviimine kuus märget, kuid sellele vaatamata ei täida ta siiski kõiki nõudeid. Laenaja ei tea tähtpäeva, millal raamat hiljemalt tuleb tagastada, et mitte sattuda trahvi alla, sest niihästi laenaja kui ka raamatukaart jäävad raamatukogusse. Laenajal enesel tuleb raamatu tagastamise tähtaeg meeles pidada. Maal, kus laenutamine toimub harilikult kord nädalas ja kus viivitusmaksu

nõudmisega ei olda väga karm, tulla kuidagi toime. Linnades ja alevites, kus laenutamine toimub tihedamini, on tähtpäeva teadmine tingimata tarvilik, et laenaja võiks vältida ebameeldivaid viivitusmaksu. Et laenaja teaks, millal ta hiljemalt raamatu peab tagastama, tuleb raamatusse liimida märkis, kuhu siis kirjutatakse raamatu tagastamise tähtpäev. Nüüd oleks ka laenaja rahuldatud. Kuid sellega tõuseb selle laenutamise viisi juures tehtavate märgete arv juba 7 peale.

Eelpool käsitletud Newarki ja ühe kaardiga laenutamise viisi juures jäid raamatukogusse kas raamatu- või laenaja kaart. Siin aga jäävad mõlemad kaardid kogusse. Loomulikult tulevad mõlemad kaardid, kui statistika tehtud ja andmed tarvitamispäevikusse kantud, teatud järjekorda asetada. Arusaadavalt kulub selleks märksa rohkem aega, kui tuleks tegelda ainult ühede kaartidega.

Arvesse võttes neid puudusi, ei saa seda süsteemi avalikele raamatukogudele kohaseks pidada. Kaalumisele võivad tulla Newarki ja ühe kaardiga laenutamise viisid. Newarki süsteemi juures nägime, et ta on võrdlemisi väga lihtne ja hõlpus käsitleda. Ühe raamatu laenutamine (väljaandmine ja vastuvõtmine) nõuab kõigena nelja märget. Alati on kohe näha, millised raamatud ei ole tähtpäevaks tagastatud. Laenaja on üllatuste eest kaitstud, sest raamatu vastuvõtmisel kviteeritakse laenajakaardil raamatu vastuvõtmine. Selle süsteemi käsitlemine nõuab täpsust ja hoolsust. Laenajal peab alati laenajakaart kaasas olema. Meeldetuletuste saatmisel tuleb tarvitada laenajate nimestikku, mis aega viidab.

Ühe kaardiga laenutamise viis tuleb märksa odavam, kuna märgised palju vähem maksavad kui raamatukaardid. Ei ole tarvis raamatutaskut. Meeldetuletuste saatmine on hõlpus, sest laenaja aadress on tema kaardil, mis jääb raamatukogusse. See on paremus, mida Newarki süsteem ei paku. Laenaja ei saa kunagi oma kaarte teistega vahetada või koju jätta, nagu see Newarki süsteemi juures võimalik, sest laenajakaart jääb raamatukogusse. Laenajakaardilt on kohe näha, mis laenaja on lugenud. Kirjanduse soovitamisel laenajale on see väga tähtis. Selle juures nõuab aga ühe raamatu laenutamine viis märget, kuna Newarki süsteemi juures neljaga väga hästi toime tulla. Kui mõnele raamatule järjekorda kirjutatakse, siis on järjekorra sedeli paigutamine selle laenajakaardi külge, kelle käes raamat, õige aegaviitev töö, sest tulevad kõik kaardid läbi vaadata. Siin tuleb eri-

vihk või leht pidada neile raamatuile, milledele järjekorda kirjutatud, et ära hoida järjekorda kirjutatud raamatu pikendamist või mõnele teisele laenajale andmist.

Mulle näib selle kokkuvõtliku võrdluse põhjal, et Newarki süsteem on linna-raaamtukogudes kohasem. Märkeid on vähem ja töö läheb laenutamisel kiiremini. Maa-raamatukogudes tuleks eelistada ühe kaardi süsteemi. Ta on odavam. Päälegi oleks maal raske läbi viia nõuet, et laenajal oleks alati kaasas tema laenajakaart. Kaardid tükivad kergesti kaduma minema. Ühe kaardiga laenutamisi viisi juures võivad nad alati raamatukogus olla.

Mõned raamatukoguhoidjad on kartust avaldanud, kas on võimalik loobuda Haridusministeeriumi normaalsüsteemist. Kartus on asjatu, sest Haridusministeeriumi 1927. aasta määrusega avalikele raamatukogudele tühistati 1925. aasta määrus, kus leidis normaalsüsteem. 1927. aasta määrus laenutamissüsteemi valikus mingit takistust ei tee. Laenutamisest räägib selle määruse § 4, mis käib järgmiselt:

„Raamatute väljaandmist tarvitajatele tuleb korraldada nii, et sellekohased ülesmärkimised: 1) oleksid tõenduseks, et raamat tõesti on teatava tarvitaja kätte välja antud ja sellega raamatukogu ülalpidajale tarviduse korral võimaldaksid avalike raamatukogude seaduse § 19 antud õiguste maksmapanemist, ja 2) annaksid tarvilise materjali raamatukogu tegevuse arendamiseks ning aruande kokkuseadmiseks.“

Nagu siit nähtub, ei ole laenutamisi viisi valikus mingit kitsendust. Viis peab ainult säärane olema, et saab tõendada, kellele raamat laenatud ja et ta annab andmeid statistika jaoks raamatukogu tegevuse arendamiseks. Neid nõudeid täidavad Newarki ja ühe kaardiga laenutamisi viisi täiel määral ja sellepärast ei ole mingit takistust nende tarvitusele võtmiseks.

Rakendusmaterjal Newarki laenutamissüsteemi jaoks on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingul alati ladus olemas. Ühe kaardiga laenutamisi viisi rakendusmaterjale saab E. R. Ühinguult praegu ainult ette tellides, kuna neid laos ei ole.

A. Sibul.

Tšehhi raamatu ajalugu ja bibliograafia.

Tšehhi esimeseks trükitud raamatuks peetakse teost „Kronika Trojanská“ (Historia Troiana), mis trükiti arvatavasti Plzenis tundmata trükkija poolt 1468. a. Seega on tšehhi trükitud raamat 67 aastat vanem eesti „hällitrükist“. Raamat evib kõiki esikatsse tunnuseid, on täis vigu ja osutab mõtetsegavaid korduvalt vahele jäetud kohti, sest trükkija on vabalt ümber töötanud Trojaani kroonika käsikirja 1468. aastast, millist säilitatakse käesoleval ajal Praha Rahvusmuuseumi raamatukogus. Alul hoiti nim. käsikirja alal Osseka kloostris, millise uhket barokkstiilis kirikut kui ka vana raamatukogu oli allakirjutanul võimalus külastada. Hiljem sattus käsikiri Plzeni, kus säilitati teisigi Osseka kloostri vanu käsikirju. „Kronika Trojanská“ esimesele trükile pole tehtud korrektuuri, trükkija pole kinni pidanud ühtlasest ridade arvust lehekülgedel, ka pole read sageli ühelaiused. Raamatu lõpposad on siiski juba täielikumad. Raamat on trükitud ühevärvilises musta-kirja trükis, gootikirja tähed on selged ning lõikelt kaunid ja loetavad. Äärepilte ja -jooni trükkija veel ei tundnud, tarvitades vaid erilisi kaunistusi lehekülje lõpul. Raamatus puudub tiitelleht, selle asemele on jäetud teksti ette tühi valge leht. Raamatu ilmumise andmeist on ära toodud vaid trükiaasta. Samas trükikojas on avaldatud tüpograafiliste tunnusmärkide järgi otsustades veel kaks raamatut, muuseas „Uus Testament“ (Nóvy Zákon), mispeale trükkimine Plzenis ajutiseks katkeb.

On selge, et trükikunst Böömimaal ei lõppenud Plzeni trükikoja likvideerimisega, vaid hakkas esile tükkimise ka juba Prahast, kus trükkijad usulisil motiividel pidid aga tegutsema väga ettevaatlikult. Seniste uurimuste andmeil on siin töötanud kolm trükikoda, kust on väljunud 15 tšehhi hällitrükki, muuseas 1488. a. „Kronika Trojanska“ teine trükk. Neis trükistes esineb juba suurel arvul puulõikeid, mis tõestavad trükkijate leidlikkust ja osavust.

Prahast levib trükikunst Kutná Hora'sse, kus ilmub n. n. „Kutná Hora Piibel“ rohkearvuliste puulõikegetega, mis küll esialgu võõrast päritolu.

Vimpergis on 1485. a. trükitud tšehhi vanim kalender, millise avastas 1914. a. Strahovi kloostri raamatukoguhoidja Straka.

Pärast 1500. a. areneb trükikunst hoogsasti. Kasutatakse juba trükkimisel kodumaise päritoluga puulõikeid, trü-

kitakse ja antakse välja 1515. a. esimene tšehhikeelne ajaleht „Sjezd cisich velebnosti ve Vidni“ („Keiserlike Majesteetide kohtamine Viinis“). Hakatakse ka juba trükkima kergemasisulisi ajaloolisi, satüürilisi ja moraliseerivaid teoseid, isegi värsse. Parimaks 16. sajandi esimesel poolel tegeutsenud trükkijaist osutub Pavel Severyn Kapi Hora'st, kelle trükikoda asus Praha praeguse vana raekoja nurgal. Trükkija vapiks on kolme ossa jaotatud kilp kolme roosiga, mis kannab pealkirja: „Pavel Severyn z Kapi Hory“ (Pavel Severyn Kapi Horast). Severyn oli hoolikas oma töös ja pühendus luteriusu teenistusele. Tema trükikojas on trükitud piibli kaks väljaannet (1529. ja 1537. aa.).

Kuulsamaid tšehhi trükkijaid 16. sajandil on Praha ülikooli üliõpilane baccalaureus Melantrich ja tema järeltulija M. Daniel Adam Veleslavin, kes tiitellehtedel tarvitasid juba kahevärvilist trükki (must-punast kirja), andsid välja 1546. a. piibli ja 1562. a. tšehhikeelse (1563. a. saksa-keelse) herbaariumiraamatu. Veleslavin on üldse trükkinud üle 80 raamatu, nende seas väga mitmekesise sisuga ajaloolisi teoseid, sõnastikke, grammatikaid, rahvaraamatuid, lauluraamatuid, õigusteaduslikke teoseid, 12 piiblit ja 2 majandusliku sisuga raamatut.

Prahast levib trükikunst uuesti Plzeni, sealt Litomericesse, Kutná Horasse jne. ning edeneb paralleelselt teiste Euroopa maade trükikunstiga jõudsasti kuni käesoleva ajani, kus tšehhi trükitud raamat suudab võistelda rahvusvahelisel kauni raamatu näitusil teiste kultuurriikide trükistega. Enim on trükikodasid siiski olnud praeguses riigi pealinnas Prahas, kus on ilmunud suurim protsent tšehhikeelseist raamatuid.

Tšehhi rahvuslikule bibliograafia aluse Josef Jungmann, kelle sülest on ilmunud teos:

1) „Historie literatury české“ (1 köites). Raamat sisaldab käsikirjade, inkunaablite ja vanemate trükitud raamatute bibliograafiat alates 451. kuni 1846. aastani. Teosed esinevad kronoloogilises järjestuses. Esimene trükk nim. bibliograafilisest teosest ilmus 1825. a., mis sisaldab bibliograafiat kuni 1825. a., teine trükk ilmus V. V. Toneki väljaandel 1849. a. ja sisaldab loetelu kuni 1846. aastani ilmunud trükistest.

2) 1901.—1925. a. ilmus Karel Nasovsky ja Dr. Vilem Pražak'i väljaandel vihkude kaupa: „Soupis československé literatury 1901—1925“ (Tšehhi kirjanduse loetelu 1901—1925). Teose kirjastajaks oli Raamatukauplejate ja Kirjastajate Ühing. Teose jaotus on süs-

temaatiline, mitte enam kronoloogiline nagu Jungmanni bibliograafias. Sellest bibliograafilisest loetelust on ilmunud ka üksikuid separaate romaani, inglise j. t. kirjanduse kohta, ka üksikuid vihke teadusliku kirjanduse kohta.

3) Rahvusliku ja Ülikooli raamatukogu kirjastusel on tuntud tšehhi raamatukoguhoidja ja raamatukogunduse eriteadlase Ladislav Jan Živný toimetusel ilmunud bibliograafiline nimistu „Bibliografický Katalog 1922—1928“.

4) Ülikooli raamatukogu ametnike K. Raude ja V. Fochi toimetusel „Bibliografický Katalog 1930—1934“ ja

5) 1933. a. alates ilmub iga nädal üks vihk Tšehhoslovakkia vabariigi bibliograafilisest kataloogist „Bibliografický Katalog Československé Republiky“ Raamatukauplejate ja Kirjastajate Ühingu kirjastusel. Bibliograafilist kataloogi koostab Avaliku ja Ülikooli raamatukogu Rahvusliku raamatukogu säilitamise osakond. Rahvuslikus bibliograafias esinevad trükised tähestikulises järjekorras, kusjuures nimestik sisaldab kõiki vabariigis ilmuvaid trükitooteid. Esijoones leiavad loendamist tšehhikeelsed teosed, siis võõrkeelsed ja lõpus muusikakirjandus.

1923. a., mil pühitseti Josef Jungmanni 150-a. sünnipäeva, Tšehhi Rahvuskogu raamatukogu direktor Dr. Zdeněk Tobolka tegi haridusministeeriumile ettepaneku luua komisjon, milline asuks Jungmanni bibliograafia täiendamisele ja temas esinevate puuduste parandamisele. Komisjon moodustati kaheksast liikmest, kes kuuluvad Tšehhoslovakkia tähtsamasse raamatukogudesse. Tehnilisiks abitööjõududeks on 135-e eri raamatukogu nooremad raamatukoguhoidjad neist kogudest, kus leidub vanemaid trükiseid. Peale selle paluti välismaa teaduslikke raamatukogusid saata nimestikke nende raamatukogudes leiduvate tšehhi ja slovaki trükiste kohta, et soodustada uurimistööd. Kümneaastase pideva töö tulemusena on kogutud 15.000 tiitlit. Selle bibliograafia (n. n. „Uus Jungmann'i“) esimene osa ilmus juba 1925. a. ja sisaldab tšehhi inkunaableid 1468—1500 aa.

Raamatu teine osa „Tisky z let 1501—1800“ (Trükised aastaist 1501—1800) ilmub vihkude kaupa, sest majanduslikud olud ei võimalda kiiret trükkimist, kuigi teos ise käsikirjas on ammu trükkivalmis. 1936. a. ilmus temast alles esimene vihk. Raamatukoguhoidjate sooviks on siiski, et teos ilmuks tervikuna õige pea, sest „Uus Jungmann“ osutub väga vajalikuks käsiraamatuks mitte ainult raamatukogu-

hoidjaile, vaid ka kirjandusloolastele. Teos on koostatud uueaja meetodite järgi, sisaldades lühikesi bibliograafilisi andmeid iga autori kohta ja terve rea indekseid, milliseist tähtsaimaks osutub trükkijate nimestik. Teiseks tähelepandavaks teguriks on, et iga loendatud trükis omab täpse signatuuri, mille all ta on registreeritud vastavas raamatukogus, mis tõttu „Uus Jungmann“ on ühtlasi esimeseks Tšehhoslovakkia raamatukogude sellealaliseks koondnimestikuks.

Tšehhi biblioloogia bibliograafiast („Bibliografie Československé knihovny 1928—1935“) on ilmunud Praha ülikooli raamatukogu ülemnõuniku Ladislav Jan Živny toimetusel 6 osa (1928—1933. aastate kohta). Väljaandjaks on Tšehhoslovakkia Raamatukoguhoidjate Ühing. Bibliograafia ilmub peale selle ka tšehhi raamatukoguhoidjate ajakirja „Česká osveta“ (Tšehhi kultuur) lisas ja brošeeritakse hiljem aastakäikudeks. Aastakäigu lõpus esineb autorite- ja aineregister. Raamatute loetelu toimub kümnendliigituse põhimõtteil, peale selle leiavad loendamist veel ajakirjade ja ajalehtede artiklid, mis käsitlevad raamatut ja raamatukogundust.

Peale mainitud üldbibliograafiate avaldatakse Tšehhoslovakkias veel terve rida eri bibliograafiaid. Kasvatuste aduse kohta ilmub 1893. a. alates aastaraamat „Ročenka pedagogická a školská“ (Kasvatusteaduse ja kooli aastaraamat).

1928. a. alates avaldatakse sotsialismis käsitlevate raamatute ja artiklite nimistut. Esialgul ilmub see teos kuukirja „Delnická Osveta“ (Tööliskultuur) lisana, 1932. a. alates aastaraamatuna.

Tšehhi ajaloo bibliograafia koostas esimesena Cenek Zibrt 1900—1912. a. a. ajavahemikul pealkirja all „Bibliografie české historie“. Viis mahukat köidet sisaldavad 4307 lehekülge igasugu aineistikku tšehhi ajaloo kohta alates 1679. a. kuni 1899. a. Zibrti tööd jätkab ajakiri „Česky Časopis historicky“ (Tšehhi ajalooline ajakiri) kuni 1915. aastani. Sellest ajast alates ilmub bibliograafia juba eri raamatuna iga kolme aasta tagant Tšehhi Ajalooseltsi väljaandel.

Tähelepanuvääriva töö on sooritanud Lõuna-Böömimaa linna České Budejovice Linnamuuseumi raamatukogu direktor František Matous, kes on koostanud České Budejovice raamatukogudes leiduvate inkunaablite bibliograafia. Teos ilmub 1934. a. ja kirjeldab 128-t köidet peaaegu tundmatuid inkunaableid. Need esitrukid (pooled neist on itaalia, kolmandik saksa, järelejäänud tšehhi ja šveitsi

päritoluga) tõestavad Lõuna-Böömimaa kõrget kultuuri- ja teaduse taset renessansi ajal, eriti Rošmberkide õue juures ja paljudes varakais kloostreis.

Dr. Flora Kleinschnitzova poolt on koostatud veel Püha Venceslast puudutavate käsikirjade bibliograafia. Neid käsikirju säilitab Praha Ülikooli raamatukogu. Koguteos „Sbornik Svatovaclavsky“ sisaldab kirjanduslikke, kunsti ja muusika käsikirju Püha Venceslase kohta, vanim milliseist on pärit 11. sj., hiliseim 18. sajandist.

Mall Jürma.

Inglise Raamatukoguhoidjate Ühingu tegevusest ja sihtidest.

Kui 1936. a. suvel Birminghami raamatukogu direktor Mr. H. Cashmore külastas Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingut, oli see ka meie esimesi kokkupuuteid inglise raamatukogunduse tegelastega. Külastäik kahtlemata tekitas Eesti raamatukoguhoidjais huvi Inglismaa raamatukogude korralduse, raamatukoguhoidjate kutselise ettevalmistuse kui ka organiseerumise küsimuste vastu. Inglise raamatukogunduslik liikumine kui ka organisatsioon on kui vanema kultuurriigi omad vanemad meie omist. Inglise Raamatukoguhoidjate Ühing (The Library Association) on asut. juba 1877. a. Ühingu esimeheks on käesoleval ajal Yorki peapiiskop Dr. William Temple, aupresidentideks seitse välismaa raamatukogundustegelast, m. s. Rootsi Kun. Raamatukogu juhataja Dr. J. Collijn ja Rahvusv. Raamatukoguhoidjate Liidu sekretär Dr. T. P. Sevensma, kes on ühtlasi Rahvasteliidu raamatukoguhoidjaks.

Inglise Raamatukoguhoidjate Ühing on teinud suure töö liikmete koondamisel ühingusse. Liikmeiks võivad olla avalike või ülikooli raamatukogude tegelased mitte ainult Inglismaalt, vaid kogu maailmast. Seega inglise ühing ei ole vaid rahvuslik ühing. Ühing on tegutsenud palgaolude parandamisega paljudes paigus Inglismaal, on püüdnud parandada tööttingimusi raamatukogudes, normeerida ametnike tööaega, arvestades ühtlasi raamatukogu kättesaadavust publikule jne. Kõigeks selleks on suuresti kaasa aidanud ka ühingu häälekandja „The Library Association Record“, mis saadetakse igale liikmele tasuta ja mille kaudu raamatukoguhoidjad on kontaktis parimate raamatukogunduslike kogemustega kodu- ja välismaal. Ühingul on neli sektsiooni: Raamatukogu assistentide ühing (Birminghamis), Krahvkonnaraamatukogude sektsioon, Ülikooli- ja Teaduslike raamatuko-

gude sektsioon ning Kooli raamatukogude sektsioon; peale selle omab ühing eri paigus seitse haruühingut. Ühingu liikmemaks pole võrdne kõigile liikmeile, vaid oleneb raamatukoguhoidja palga suuruselt, koidudes £ 0.10.6 kuni £ 26.5.0.

60 tegevusaasta vältel ühing on teinud väärtuslikku tööd raamatukoguhoidjate kutsehariduse alal, eriti alates 1896. aastast, mil peeti esimesed kutseksamid. Iga aastaga tõuseb eksamikandidaatide arv. 1899. a. alates peetakse n. n. kutseregistrit, mis käesoleval ajal sisaldab 1400 kvalifitseeritud nime, kes jagunevad kahte järku (Fellows — FLA ja Associates — ALA). On üldiselt raamatukogujuhtide poolt leidnud tunnustamist, et raamatukogu vanemate ametnike kohtadele valitaks sobivad kandidaadid ülalnimetatud kutsejärku omavate isikute hulgast — kutset võib saada vaid pärast sellekohaste eksamite ning teatava praktikaaja sooritamist.

Kursusi eksameile ettevalmistamiseks korraldatakse ühingu poolt kaks korda aastas, mais ja detsembris, peale selle töötab veel raamatukoguhoidjate suvekool. Eksamid on peale kursusi kaks korda aastas, samuti mais ja detsembris, 22 suuremas Briti saare keskuses ja ka välismaal. Raamatukoguh. Ühingu teeneks tuleb lugeda Raamatukoguhoidjate kooli asutamist Londoni ülikooli juures, millist peavad ühiselt ülal ülikool ja ühing. Raamatukoguhoidja kutset peetakse Inglismaal kõrgeks tehniliste teadmiste seisukohalt ja ta võimaldab häid töö- ning teenistusvõimalusi.

Ühingul on palju välisliikmeid üksikute isikute kui ka organisatsioonide näol, kes maksavad aastas 15 shill. liikmemaksu ja saavad selle eest iga kuu tasuta ühingu ajakirja. Peale selle on neile võimaldatud soodustatud hinnaga ühingu publikatsioonide tellimine.

Ühing korraldab raamatukogu tegelasile kui ka asjast huvitatuile loenguid ja koosviibimisi bibliograafiliste ning raamatukogunduslike küsimuste arutamiseks. Ühing hoolitseb ka raamatukogude parema administratsiooni, raamatukoguhoidjate töötingimuste ja palgaolude parandamise ning kutsehariduse tõstmise eest. Ühing jälgib ühtlasi raamatukoguseaduse otstarbekat ellurakendamist ning püüab edendada uute korralduste ja määruste loomist avalike raamatukogude edukaks organiseerimiseks.

Ühing püüab edustada bibliograafilist uurimistööd, korraldab eksameid ja annab välja oskustunnistusi, millega raamatukoguhoidja töö on tunnustatud kutseliseks Inglismaal. Nõue kutseliste raamatukoguhoidjate järgi kasvab aeglaselt, kuid pidevalt.

M. J.

Kroonika.

KUTSEEKSAMID RAAMATUKOGUHOIDJAILE

toimusid möödunud aastal 10. ja 11. septembril Tallinnas. Eksamile tuli 12 raamatukoguhoidjat, kes kõik eksami sooritasid. Raamatukoguhoidja I järgu kutse omandasid: Leida Kruus, Aleksander Ojakäär, Marie Tamm ja Leida Uusoja. II järgu kutse omandasid: Linda Altorg, Eeva Arujõe, Agnes Karing, Magda Kohava, Marta Koitla, Joann Ojaveri, Liidia Soorand ja Aime Tuule.

ROOTSI RAHVA- JA KOOLIRAAMATUKOGUDE EELARVE-ETTEPANEK.

Käesoleva aasta eelarve-ettepanekus on raamatukogunduse jaoks ette nähtud 222.000 kroonine suurendus, nii et 1938—39. eelarve-aastal oleks kogusumma selleks otstarbeks 1.495.000 kr. eelmise aasta 1.273.000 krooni asemel.

Raamatukogudele, kes seni on saanud riiklikku toetust — rahva-, õpiringide-, kooli-, haigla- ja meremeeste-raamatukogudele — on viimaste aastate kogemuste põhjal suurendatud toetust 200.000 krooni võrra.

Ettepanekus rõhutatakse keskraamatukogude võrgu edasiarendamise tähtsust ja pannakse ette asutada 1. jaanuarist 1939 kaks uut keskraamatukogu. Motiivides seletatakse, et 1929. a. riigipäeva otsuse kohaselt pidi igal aastal asutatama kaks uut keskraamatukogu, nii et võrk oleks olnud korraldatud 1941. aastaks. 1938. aasta alguseks oleks pidanud olema keskraamatukogusid 18 läänis 24-st. Vahepäälse seisaku tõttu on neid aga alles 11-nes. Arvestades keskraamatukogude erakordselt suurt tähtsust rahvaraamatukogude tegevuses, peaks nüüd asutatama enam kui kaks keskkogu aastas.

Toetust raamatukogukursustele suurendatakse ettepanekus 6000 kroonilt 8000-le. Toetust nõutakse ühe 20-päevase kursuse korraldamiseks. See kursus oleks nii korraldatud, et väiksemate raamatukogude esindajad võtaksid osa ainult selle esimesest poolest, kuna teises osas käsitatakse küsimusi, mis puutuvad suurematesse kogudesse, ning sellest jääksid osa võtma ainult nende esindajad.

Kooliraamatukogu-hoidjate ühenädalase kursuse jaoks nõutakse 2800 krooni.

Toetust raamatukogundus- ja rahvahariduse-ajakirjadele pannakse ette suurendada 3500 kroonilt 4000-le igale ajakirjale.

Esmakordselt pannakse ette raamatukoguhoidjatele reisistipendiumideks 3000 krooni põhjendusega, et riik paljudel teistel aladel võimaldab õppereiside ettevõtmist reisistipendiumide abil, kuna raamatukogunduse alal töötajail pole stipendiumide saamiseks mingit võimalust.

(Biblioteksbladet nr. 6, 1937.)

DR. PHIL. JOSEF VOLF.

Praha raamatukogundusmaailm kaotas oma silmapaistva esindaja, Rahvusliku Muuseumi raamatukogu direktori ja tšehhi Teaduste Akadeemia liikme Dr. Josef Volf'i näol, kes suri pärast lühikest haigust Prahast 12. mail m. a. Lahkunu (sündinud 8. veebr. 1878 Tšehhis) oli riikliku raamatukoguhoidjate kooli direktoriks, Praha linna keskraamatukogu nõukogu, Tšehhi Raamatukoguhoidjate Ühingu kui ka Bibliofiilide Ühingu esimeheks ning ajakirjade „Bibliofil“ ja „Marginalie“ toimetajaks. Kibe tegevus organiseerimistööl alal ei takistanud lahkunut siiski tegutsemast tšehhi rahvusliku kultuuri uurimisel. Dr. Volfi sulest on peale loendamatu artikkelite ilmunud järgmised teaduslikud tööd:

Tšehhi trükikunsti ajalugu kuni 1848. a. (sama teos ilmus ka saksa keeles: Geschichte des Buchdrucks in Böhmen und Mähren bis 1848. Weimar, Straubing u. Müller, 1928), „Tšehhi ajakirjanduse ajalugu kuni 1848. a.“, „Tšehhi avalike raamatukogude ajalugu kuni 1848. a.“, „Tšehhi põgenikud Freiburgis 1620—1640. a. a.“, „Vabamüürluse uuendamise katseid Tšehhis 1848—1914. a. a.“ ja paljud muud teosed, mis käsitlevad raamatukauplemise, kirja jne. ajalugu. Dr. Volfi üheks viimaseks teoseks oli kaheköiteline raamat, pühendatud tšehhi slavisti Josef Dombrovski biograafia ja teadusliku loomingu uurimisele. Inimesena Dr. Volf oli äärmiselt sõbralik ja hääsüdamlik. Tema isiksuse austamisele ja tema suurtele teenetele tšehhi kultuuritöö ja uurimise alal olid pühendatud rohkearvuliste teaduslike, kultuuriliste ja poliitiliste organisatsioonide esindajate lahkumiskõned tema austajaist täidetud Praha krematooriumi saalis kurval matusetalituse päeval 15. mail. Bibliofiilide Ühingu esimeheks valiti kadunu asemel Praha linna raamatukogu direktor dr. Jan Thon.

Ludmilla Vacliková,
Praha linna keskraamatukogu.

Eesti raamatukogunduse bibliograafia.

Lühendeid.

Ajut. Maav. = Ajutise Maavalitsuse
ВСПО = Вестник Союза Русских Просветительных и Благотворительных Обществ в Эстонии.
Välj. = väljaanne

12. Ajalehendus.

- Eesti ajakirjanduse algus. „Sõnapilt“ nr. 5. Märts 1936, lk. 2.
- „Eesti Kirjandus“ astub 30-dasse eluaastasse. „Õpetajate Leht“ nr. 6, 7. veebr. 1936.
- „Eesti Kirjandus“ kolmekümneaastane. „Uus Eesti“ nr. 352, 30. dets. 1936.
- „Eesti Kirjandus“ uues kuues. „Pärnu Päevaleht“ nr. 26, 1. veebr. „Meie Maa“ nr. 13, 3. veebr. „Rahva Sõna“ nr. 5, 7. veebr. „Uus Eesti“ nr. 42, 12. veebr. „Põhja Kodu“ nr. 20, 19. veebr. 1936.
- Heim, Heinrich. Lühike eesti ajakirjanduse ajalugu. Redgieerinud ja järelsõnaga varustanud O[skar] Urgart. Tartu, 1936. 112 lk. („Elav Teadus“ nr. 49.)
- Arvustus: Eesti ajakirjandus ja tema ajaloolased. „Vaba Maa“ nr. 83, 11. apr. 1936.
- Illermaa, Ed. „Pärnu Päevaleht“ 10-aastane. „Õitsituled“ 14 (1936) lk. 72.
- Kallmann, Johannes. Postlaste omast ajakirjast. „Side“ nr. 1. Veebr. 1936, lk. 4.
- Käis, Joh[annes]. Viis aastat oma ajakirja. „Võru Seminari Teated“ VIII (XLII) dets. 1936, lk. (63)—64.
- 10 aastat „Järva Teatajat“. „Järva Teataja“ nr. 1, 2. jaan. 1936.
- Okupatsiooniaegne ajakirjandus Viljandis. „Pühapäev“ nr. 5, 1. veebr. 1936.
- Palgi, D[aniel]. Kolmkümmend aastakäiku. „Eesti Kirjandus“ nr. 12. Dets. 1936, lk. 537—539.
- Sild, O[Jaf]. „Usuteadusline Ajakiri“ 10-aastane. „Usuteadusline Ajakiri“ nr. 2. Apr. 1936, lk. 68—69.

17. Raamatu- ja trükiasjandus.

- Aleksejeff, V[issarion] G[rigorjevič]. Napoleoni raamat Tartus. „Postimees“ nr. 72, 15. märts 1936.
- Antik, R[ichard]. Eesti kirjastuse ja raamatukaupluse teerajaja „Postimehe“ kirjastus 40 aastat Eesti vaimse elu teenistuses. „Postimees“ nr. 323, 29. nov. 1936.
- Antik, R[ichard]. Eesti raamat 1535—1935. Das estnische Buch 1535—1935. Tartu, 1936. 129+(1) lk. (Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu toimetised.)
- Arvustus. Fr[iedrich] Puksoo. „Eesti Kirjandus“ 1936, nr. 8, lk. 383—(384).
- N[eeme] R[uus]. „Areng“ nr. 1. Jaan. 1936, lk. 22. „Postimees“ nr. 33, 4. veebr. 1936.
- Antik, R[ichard]. Eesti raamatu rariteetsusest. „Raamatukogu“ nr. 1. Apr. 1936, lk. 17—21.
- Auhinnad kauni raamatu eest. „Uus Eesti“ nr. 345, 20. det. 1936.
- Avati raamatunäitus „Postimehe“ raamatukaupluse ruumes. „Postimees“ nr. 322, 22. nov. 1936.
- 30 Jahre Verlag „Noor-Eesti“ (Jung-Estland). „Deutsche Zeitung“ nr. 14. 18. Jan. 1936.
- Ex-libriste näitus. „Postimees“ nr. 4, 5. jaan. „Päevaleht“ nr. 6, 7. jaan. „Deutsche Zeitung“ nr. 4, 7. Jan. „Revalsche Zeitung“ nr. 5, 8. Jan. 1936.
- Johann Gutenberg. „Sõnapilt“ nr. 4. Veebr. 1936, lk. 2.
- Haljaspöld, Herbert. Antiqua ja fraktuur. „Olion“ nr. 1—2. Jaan.-veebr. 1936, lk. 19.
- Haruldane raamat odavmüügil. „Postimees“ nr. 49, 20. veebr. 1936.
- Hiumaa raamatusõbrad. „Hiiu Teataja“ nr. 42, 4. juul. 1936.
- Huvi ex-libriste vastu. „Postimees“ nr. 8, 10. jaan. 1936.
- Lisakust leiti vanemaid jutluseraamatu käsikirju. „Päevaleht“ nr. 29, 30. jaan. 1936.
- Jõgi, Aleksander. Raamat — meie uhkus. „Trükitööline“ nr. 4. Veebr. 1936, lk. 4.
- Jõulmaa, A[leksander]. Raamatu olevikust ja tulevikust. „Raamatukogu“ nr. 1. Apr. 1936, lk. 14—17.
- 200 väärtuslikku raamatut odava hinnaga. „Postimees“ nr. 29, 31. jaan. 1936.
- Kangro-Pool, Rasmus. Eesti raamatu välimusest. „Postimees“ nr. 139, 24. mail 1936.
- Kes on eesti raamatu ostja? „Vaba Maa“ nr. 18, 23. jaan. 1936.

- Kibuvits, Leida. Raamat ja ta pale. „Vaba Maa“ nr. 276, 2. dets. 1936.
- Kohus „Kalevipoja“ illustratsioonide üle. „Postimees“ nr. 258, 24. sept. 1936.
- 35 aastat trükiladujaks. (R. Lehtmets.) „Virumaa Teataja“ nr. 2, 8. jaan. 1936.
- Kui aabitsa eest sai 2 vasikat. „Pealinna Teataja“ nr. 14, 19. veebr. 1936.
- Kurvits, A. Soove heade raamatute mälestustest. „Maanoored“ nr. 2. Veebr. 1936, lk. 30—31.
- Luhstein, P. Ex-libris. „Sõdur“ nr. 50—52. Dets. 1936, lk. 1262—1263.
- Meie raamat. „Ajatar“ nr. 4. Nov. 1936, lk. 16.
- Mälk, August. Inimene ja raamat. „Uus Eesti“ nr. 39, 9. veebr. 1936.
- 40 aastat suures raamatusalves. „Postimees“ nr. 323, 29. nov. 1936.
- Noor-Eesti raamatute kaantevõistlus. „Tänapäev“ nr. 5. Mai 1936, lk. (162—164).
- Oengo-Johanson. Raamat mu lapse sõbrana ja vaenlasena. „Eesti Kool“ nr. 1, Jaan. 1936, lk. 5—18.
- Offenbach, A. Trükitehniliste puhkekodu. „Töö ja Tervis“ nr. 3. Märts 1936, lk. 61—62.
- Ostetakse odavaid raamatuid. „Postimees“ nr. 35, 6. veebr. 1936.
- Palgi, D[aniel]. Raamatu osa Eesti arengus. Koguteos. Eesti Kirjanduse Selts. Tartu, 1935. 300 lk.
- Arvustusi: K[onrad] Kullango. „Uus Eesti“ nr. 68, 11. märtsil 1936. Ants Oras. „Looming“ nr. 2. Veebr. 1936, lk. 233—235. H. Peete. Raamat raamatuist. „Vaba Maa“ nr. 20, 25. jaan. 1936. R. Põldmäe. „Üliõpilasleht“ nr. 1. II 36., lk. 24—25. N[eeime] Ruus. „Arens“ nr. 3. Märts 1936, lk. 98—99.
- Paris, R. Tänapäeva raamatu välisilme kujunemisest. „Postimees“ nr. 5, 7. jaan. 1936.
- Paukson, H[arald]. Uue „Kalevipoja“ illustratsioonid. „Uus Eesti“ nr. 35. 5. veebr. 1936.
- Peerna, Agu. Eesti raamatu välimusest. „Õpetajate Leht“ nr. 51, 18. dets. 1936.
- Peerna, Agu. „Kalevipoja“ puugravüüridest. „Õpetajate Leht“ nr. 1, 3. jaan. 1936.
- „Postimehe“ kirjastuse juubelinäitus avati. „Postimees“ nr. 323, 29. nov. 1936.
- Pukits, M[ärt]. Raamatukultuurilisi üritusi Lätis. „ERK“ nr. 4/5. Juuni 1936, lk. 103—104.

- Puksoo, F[riedrich]. Eesti raamatu areng. „Raamatukogu“ nr. 1, apr. 1936, lk. 1—6.
- Pärl, A[ndres]. Illustreeritud „Kalevipoeg“. „Eesti Raamat“ nr. 2. Sept. 1936, lk. 49—54.
- Raamat lapse vaenlasena. „Vaba Maa“ nr. 49, 29. veebr. 1936.
- Raamatu hind. „Postimees“ nr. 139. 24. mai 1936.
- Raamatu osa Eesti elus. „Vaba Maa“ nr. 285, 12. dets. 1936.
- Raamatute kääbusarhiivid. (Filmimine.) „Rahvaleht“ nr. 3, 7. jaan. 1936.
- Ruppel, A. Millal peab leidma aset trükikunsti 500 a. pühitsemine. „Postimees“ nr. 98, 16. apr. 1936.
- Smiles, Samuel. Mõtteid raamatust. „Meie Maa“ nr. 2, 8. jaan. 1936.
- Tartu trükiteösturi kahekordne juubel. (J. Mällo.) „Vaba Maa“ nr. 153, 10. juul. 1936.
- Tartumaal leidub haruldasi raamatuid. „Postimees“ nr. 86, 29. märts. 1936.
- Trükikunsti 500 aasta juubel. „Vaba Maa“ nr. 257, 10. nov. 1936.
- „Trükitehnika“. Ladumise, kõrg-, lame-, sügavtrüki, kemiograafia ja raamatuköitmise alasid käsitlev ajakiri 1936 nr. 1. 32+(4) lk.
- Trükiteööstur Robert Tohver. „Vaba Maa“ nr. 207, 11. sept. 1936.
- Tüll, Ilse. Õpilane raamatu sõbrana. „Tuleviku Rajad“ nr. 12. Okt. 1936, lk. 41.
- Kirjastus „Varaku“ tegevusest. „Meie Maa“ nr. 42, 17. apr. 1936.
- Vigel, Ed[uard]. Mõningaid raamatu ja kirjanduse probleeme. „Eesti Kool“ nr. 10. Dets. 1936, lk. 528—542.
- Õpperaamatute kirjastamise fond asutamisel. „Vaba Maa“ nr. 294, 23. dets. 1936.
- Õpperaamatute kirjastamise fondi korraldus. „Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi Teataja“ nr. 17, 18. dets. 1936, lk. 183—184.
- Võimsamaid Eesti trükikodasid — A.-S. „Ühiselu“. „Järva Teataja“ nr. 1, 2. jaan. 1936.
- Ühistegevuse osatähtsus eesti raamatu arengus. „Ühistegelised Uudised“ nr. 9, 28. veebr. 1936.

18. Bibliograafia.

- Alas, Rudolf. Avalikkudele raamatukogudele soovitatud kirjanduse ülevaade 1929—1935. Tartu, 1936. 151+(1) lk.
- Antik, R[ichard]. Estland in fremden Sprachen. Eine Auswahl fremdsprachigen Schrifttums. Tartu, 1936. 98+(2) lk.
- Arvustus: O. Liiv. „Eesti Kirjandus“ nr. 11. Nov. 1936, lk. 531—(536). R. Antik. Vastuseks O. Liivi arvustusele. „Eesti Kirjandus“ nr. 1. Jaan. 1937, lk. 60—63. O. Liiv. Vastuseks R. Antikule. „Eesti Kirjandus“ nr. 1. Jaan. 1937, lk. 63—(64).
- Avalikkudele raamatukogudele soovitatud raamatute nimestik VIII—XI. „Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi Teataja“ 1936, nr. 1, 25. jaan., lk. 9—10, nr. 6, 2. mail, lk. 60—65, nr. 10, 12. juun., lk. 101—104, nr. 14, 20. okt., lk. 142—143.
- Bücherverzeichnis der Wanderbücherei des Kulturamts der Estländischen Deutschen Kulturverwaltung. Tallinn, 1936. 103+(1) lk.
- Eesti Haridusliidu teatritarvete ladu. 10 uut näidendit. Tartu, 1936, (16) lk.
- Eesti Haridusliidu uudisnäidendeid 1936. Tallinnas, 1936. 47+(1) lk.
- Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastusel ilmunud ja pealaos olevate raamatute nimestik. Nov. 1936. Tartu, 1936. 11+(1) lk.
- Eesti raamatute üldnimestik 1936. „Eesti Kirjanduse“ lisana nr. 5. 1936 — nr. 2. 1937, lk. 344—480.
- Ilmunuid raamatuid. (Nimestik). „Eesti Naine“ nr. 11. Nov. 1936, lk. 334—335.
- Kaitsevägede staabi raamatukogu kataloog. Liik 2. (2)+65+(3) lk. Liik 5. (2)+154+(2) lk. Tallinn, 1936.
- Каталог театральной библиотеки Союза Русских Пр. и Благ. Об-в в Эстонии 1936. ВСПО 1936 nr. 3, lk. 57—58, nr. 4, lk. 59—60, nr. 6, lk. 141—142, nr. 7—8, lk. 143—144.
- Kirjandus valimikkude nimestikkude täiendamise. „Uus Eesti“ nr. 79, 21. märtsil 1936.
- Kirjastus- ja koolitarvete müügiühing „Kooli-Kooperatiiv“... Kirjastus-kataloog Aug. 1936. Tallinn, 1936, 23+(1) lk.
- Kullango, K[onrad]. Vanemad soovitatud raamatute nimestikud. „Raamatukogu“ nr. 2. Dets. 1936, lk. 78—80.
- Lasteraamatukogu. (Nimestik). „Eesti Naine“ nr. 1. Jaan. 1936, lk. 7—8.

- K.-ü. „Looduse“ raamatute valiknimestik. Tartu, 1936. 22+(2) lk.
- Õppe- ja käsiraamatute tutvustaja. (K.-ü. „Loodus“). Tartu, 1936. 111+(1) lk.
- Õppe- ja käsiraamatute tutvustaja 1936. a. sügis. (K.-ü. „Loodus“). Tartu, 1936. 103+(9) lk.
- Loone, Nicolas. Arhiivinduse bibliograafia. Arhiivinduse käsiraamat II. Tartu 1936, lk. 196—213.
- O.-ü. „Noor-Eesti Kirjastuse“ 1936. a. õpperaamatute tutvustaja. Tartu, 1936. 40 lk.
- 1896—1936. „Postimehe“ kirjastuse praegu müügil olevate raamatute nimekiri ja äri tutvustaja. Tartu, 1936. 15+(1) lk.
- Puksoo, F[riedrich]. Coordination bibliographique. Actes du deuxième Congrès Interbaltique de Coopération Intellectuelle. Teise Balti Riikide Vaimse Koostöö Kongressi Toimetis 29. ja 30. nov. 1936. Tartu, 1937, lk. 69—76. (Ilmunud äratr. 1936. a.)
- Puksoo, Fr[iedrich]. Eesti teaduslik kirjandus. „Arenge“ nr. 5. Mai 1936, lk. 134—140.
- Puksoo, Fr[iedrich]. Ühisetevõtteist bibliograafia alal Balti riikides. „Raamatukogu“ nr. 2. Dets. 1936, lk. 49—53.
- Raamatuaasta 76 valitud teost. (Nimestik.) „Postimees“ nr. 83, 26. märts 1936.
- K.-ü. „Rahvaülikooli“ ajutine odavate raamatute hinnakiri 17. veebr. — 29. veebr. 1936. Tallinn, 1936. 15+(1) lk.
- K.-ü. „Rahvaülikooli“ õppe- ja käsiraamatute ning laste- ja noorsookirjanduse nimestik. Tallinn, 1936. (2)+8+(2) lk.
- Saidla, Peeter. Eesti sõjakirjanduse nimestik. Tartu, 1936. 48 lk.
- T., B. Die Archivbibliothek des Estn. Nationalmuseums bibliographiert baltisch-deutsche Zeitschriften. „Revalsche Zeitung“ nr. 102, 7. Mai 1936.
- Tallinna Eesti Kirjastusühisuse odavate raamatute hinnakiri 1936. Tallinn, 1936, 30+(2) lk.
- Tallinna Keskraamatukogu. Venekeelsete raamatute nimestik. Tallinn, 1936, 165 lk.
1935. a. ilmunud ja 1936. a. ilmuvad ajakirjad. (Nimestik). „Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi Teataja“ nr. 10, 12. juun. 1936, lk. 105—107.
- Täiendus Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi poolt kesk- ja kutsekoolidele ning gümnaasiumidele tarvitamiseks lubatud nimesti-

kule. „Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi Teataja“ nr. 10,
12. juun. 1936, lk. 98—101.

19. Raamatukoguteadus.

- Antik, R[ichard]. Mõtteid isiklike koduste raamatukogude täiendamiseks ja korraldamiseks. „Raamatukogu“ nr. 1. Apr. 1936, lk. 6—12.
- Are avalik raamatukogu täieneb. „Pärnu Päevaleht“ nr. 42, 20. veebr. 1936.
- Avalike raamatukogude juhatajaile Harjumaal. „Harju Ajut. Maav. Teataja“ nr. 5. Apr. 1936, lk. 60.
- Av. raamatukogude juhatajaile raamatukogudest laenatud raamatutest. „Viru Maav. Teataja“ nr. 12. Nov. 1936, lk. 220—221.
- Avalikkude raamatukogude võrgu muutmisest ja täiendamisest. „Viljandi Ajut. Maav. Teataja“ nr. 16. Sept. 1936, lk. 113—114.
- Av. raamatukogudele riikliku toetuse nõudmisest 1936./37. aastaks. „Harju Ajut. Maav. Teataja“ nr. 6. Apr. 1936, lk. 62—63.
- Aval. raamatukogudele 1936./37. a. riikliku toetuse saatmisest. „Harju Ajut. Maav. Teataja“ nr. 13. Nov. 1936, lk. 137—141.
- Библиотечные курсы в Петсери.
„ВСРО“ 1936 nr. 2, lk. 27; nr. 7—8, lk. 105
- Библиотека о-ва „Улей“ в Тихотке.
„ВСРО“ 1936 nr. 5, lk. 66.
- Библиотека Русского Культурно-Просветительного Общества в Irboska за 10 лет.
„ВСРО“ 1936 nr. 5, lk. 65—66.
- Büchereikursus. „Revalsche Zeitung“ nr. 136, 16. Juni 1936.
Доклад о курсах А. Булатова (2 библиотечные, для подготовки лиц руководящих библиотеками в Петсери).
„ВСРО“ 1936 nr. 10, lk. 129.
- Eestikeelne raamatukogu Varssavi. „Uus Eesti“ nr. 130, 14. mai 1936.
- Eesti Loomaarstide Ühingu raamatukogu kodukord. „Eesti Loomaarstlik Ringvaade“ 1936, nr. 4, lk. 176.
- Eesti-Soome raamatukogu asutamine Varssavi ülikooli juurde. „Päevaleht“ nr. 131, 15. mai 1936.
- Elva „jõukas“ raamatukogu. „Elva Elu“ nr. 6, 26. märts 1936.
- Enam rõhku avalikkudele raamatukogudele. „Otepää Teataja“ nr. 18, 18. mai 1936.
- Greiffenhagen, O[tto]. Aus alten baltischen Bibliotheken. „Revalsche Zeitung“ nr. 43, 21. Febr. 1936.

- Ein Handbuch für Büchereiwesen. „Deutsche Zeitung“ nr. 293, 22. Dez. 1936.
- Hariduse Seltsi raamatukogu kasutatakse elavalt. „Pärnu Päevaleht“ nr. 9, 13. jaan. 1936.
- Haridusministeeriumi Koolivalitsuse teadaanne raamatukogunduse kursuste ja raamatukogujuhatajate kutseeksamite asjas. „Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi Teataja“ nr. 10, 12. juun. 1936, lk. 107—108.
- Haridusministeeriumi toetus Otepää ümbruse raamatukogudele. „Otepää Teataja“ nr. 25, 6. nov. 1936.
- Haridusministeeriumi 1936. a. 28. aprilli ringkiri nr. 3156 raamatukogude asjas. „Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi Teataja“ nr. 6. 2. mail 1936.
1. Harjumaa raamatukogujuhatajate päev. „Vaba Maa“ nr. 143, 29. juun. 1936.
- Haruldasi raamatuid Vändras. „Pärnu Päevaleht“ nr. 12, 16. jaan. 1936.
- Jahresbericht der Archivbibliothek des Estn. Nationalmuseums. „Revalsche Zeitung“ nr. 102, 7. Mai 1936.
- Erich Jürgens likvideerib oma raamatukogu. „Pärnu Päevaleht“ nr. 82, 8. apr. 1936.
- Jürma, M[all]. Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu tegevusest. „Raamatukogu“ nr. 1. Apr. 1936, lk. 31—35.
- Jürma, M[all]. II Balti riikide raamatukoguhoidjate kongress Tallinnas 5. ja 6. okt. 1935. a. „Raamatukogu“ nr. 1. Apr. 1936, lk. 24—28.
- Dr. O. Kallas likvideerib oma raamatukogu. „Postimees“ nr. 120, 5. mai 1936.
- Kastna saab raamatukogu. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 41, 19. veebr. 1936.
- Книга и библиотека. „ВСПО“ 1936 nr. 5, lk. 57—59.
- Kolm tähtsat otsust. (Vaimuliku kirjanduse fond, vaimuliku kirjanduse kirjastamise komisjon ja kiriklike raamatukogude kodukoord.) „Eesti Kirik“ 16. apr. 1936.
- Koolinõunikud raamatukogundusega tutvumas. „Postimees“ nr. 95, 7. apr. 1936.
- Koolinõunikud raamatukogundust õppima. „Vaba Maa“ nr. 80, 7. apr. 1936.
- Kooliraamatukogud 1921/22—1935/36. Tallinna linna statistiline aastaraamat 1936, lk. 162.
- Kuidas lood Emmaste raamatukoguga? „Hiiu Teataja“ nr. 1, 3. jaan. 1936.

- Kullango, K[onrad]. Ärkamisaja tegelased ja raamatukogu. „Raamatukogu“ nr. 1. Apr. 1936, lk. 12—14.
- Курсы по внешкольной работе в Ямах. [Loenguid raamatukogundusest.] „BCPO“ 1936 nr. 4, lk. 54.
- Курсы по внешкольной работе в Мустве. [Loenguid raamatukogundusest.] „BCPO“ 1936 nr. 2, lk. 19.
- Курсы для молодежи в Вакнарве. [Loenguid raamatukogundusest.] „BCPO“ 1936 nr. 5, lk. 67.
- Kõigile koolide ja avalikkude raamatukogude juhatajaile. „Viljandi Ajut. Maav. Teataja“ nr. 20. Dets. 1936, lk. (141).
- Kärsa Rahvaraamatukogu Seltsi tegevusest. „Postimees“ nr. 69, 12. märts 1936.
- Laane, Karl. Ühe vana seltsi minevikust. Mõnda Öisu mõisa laenu-raamatukogu asutamisest ja minevikust 50 a. eest. „Arenge“ nr. 4. Mai 1936, lk. 116.
- Laupa rahvaraamatukoguseltsi tegevusest. „Järva Teataja“ nr. 18, 10. veebr. 1936.
- Lenk, Karla. Miks maaraamatukogud kiritsevad. „Raamatukogu“ nr. 1. Apr. 1936, lk. 21—23.
- Linn saab avaliku raamatukogu ja lugemislaua. „Petseri Uudised“ nr. 11, 13. märtsil 1936.
- Linna raamatukogus 3447 raamatut. „Elu“ nr. 47, 4. mail 1936.
- Loosi Raamatukogu Selts 15-aastane. „Elu“ nr. 62, 10. juun. 1936.
- Maanoorte ringide õpiringidele asutatakse laenu-raamatukogu. „Meie Maa“ nr. 6, 17. jaan. 1936.
- Maa-raamatukogude olukorrast. „Rahva Sõna“ nr. 26, 10. juul. 1936.
- Meie algkoolide raamatukogudest. „Meie Maa“ nr. 36, 1. apr. 1936.
- Miljard senti Toome varemeis. „Postimees“ nr. 330, 6. dets. 1936.
- Miljon raamatut ühte tuppa. (Filmimine.) „Vaba Maa“ nr. 83, 11. apr. 1936.
- Mugasto, Helene. Raamatukogude päevaküsimusi. „Uus Eesti“ nr. 50, 20. veebr. 1936.
- Mõtteid ja soove tegevushooajaks. „Raamatukogu“ nr. 2. Dets. 1936, lk. 67—69.
- Müüdi näitleja A. Tuka raamatukogu. „Sakala“ nr. 23, 28. veebr. 1936.
- Naise eeskujulik raamatukogu. „Uus Eesti“ nr. 70, 12. märts 1936.
- Naiste raamatukogu. „Vaba Maa“ nr. 85, 16. apr. 1936.

- Narva raamatukogud. „Põhja Kodu“ nr. 9, 24. jaan. 1936.
- Narva raamatukogudest. „Põhja Kodu“ nr. 13, 3. veebr. 1936.
- Ney, G[ottlieb]. Meie teaduslikud raamatukogud. „Eesti Kool“ nr. 6. Aug. 1936, lk. 275—283.
- Nael, M[artin]. Raamat „talveunes“. „Raamatukogu“ nr. 1. Apr. 1936, lk. 45—46.
- Nael, M[artin]. Raamatukoguhoidjate organiseerimisest. „Raamatukogu“ nr. 2. Dets. 1936, lk. 82—84.
- Noored isiklike raamatukogusid soetamas. „Postimees“ nr. 5, 7. jaan. 1936.
- Общее собрание членов Нарвской библиотеки. „Старый Нарвский Листок“. nr. 18, 14 febr. 1936.
- О русской библиотекѣ въ Тарту и неотложныхъ мѣрахъ къ ея оздоровленію. „Вѣсти Дня“ nr. 7 10 янв. 1936.
- О русской библиотекѣ въ Вильянди. „Русскій Вѣстникъ“ nr. 25, 28. марта 1936.
- Raartundi raamatukogus. „Postimees“ nr. 327, 3. dets. 1936.
- Raide kogudus soetab raamatukogu. „Järva Teataja“ nr. 3, 7. jaan. 1936.
- Pidulik lugemislaua avamine Tartu Majaomanikkude Ühingu. „Postimees“ nr. 96, 8. apr. 1936.
- Pikasilla Hariduseltsi raamatukogu. „Areng“ nr. 5. Juuni 1936, lk. 154—155.
- Подготовка работников библиотечного дела „ВСПО“ 1936, nr. 4, lk. 43—44.
- Puksoo, Fr[iedrich]. Tartu Ülikooli Raamatukogu käsikirjastik. Arhiivinduse käsiraamat II, 1936, lk. 89—94.
- Puksoo, Friedrich. Õpetatud Eesti Seltsi käsikirjastik. Arhiivinduse käsiraamat II, 1936, lk. 166—168.
- Põikva Rahvaraamatukoguseltsi leericaline. „Vändra Uudised“ nr. 9, 27. veebr. 1936.
- Raamat iga elamu lauale. „Maa Hääl“ nr. 41, 10. apr. 1936.
- Raamat ja raamatukogud. „Vaba Maa“ nr. 122, 2. juun. 1936.
- Raamatu annetamisi raamatukogudele Eesti Haridusliidu kaudu. „Areng“ nr. 2. Veebr. 1936, lk. 57—58. „Otepää Teataja“ nr. 8, 5. märtsil 1936.
- Raamatu teeneid Hirvliis. „Maa Hääl“ nr. 48, 29. apr. 1936.
- Raamatukogu. „Meie Tee“ nr. 9. Sept. 1936, lk. 137.

- Raamatukogu juhatajailt nõutakse aastast praktikat. „Vaba Maa“ nr. 52, 5. märts 1936.
- Raamatukogu juubel Kapus. „Järva Teataja“ nr. 13, 29. jaan. 1936.
- „Raamatukogu kriis“ Petseris. „Vaba Maa“ nr. 76. 2. apr. 1936.
- Fm. A. Raamatukogud ettevõtetes, e. „Postimees“ nr. 62, 5. märts. 1936.
- Raamatukogude edustamiseks linn maakonda abistamas. „Postimees“ nr. 219, 16. aug. 1936.
- Raamatukogu komisjoni tegevuse aluste ja kodukorra muudatus. „Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi Teataja“ nr. 14, 20. okt. 1936, lk. 142—143.
- Raamatukogude sõbralik Kaisma vald. „Arens“ nr. 1. Jaan. 1936, lk. 18.
- Raamatukogudele ei määratud toetust. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 2, 3. jaan. 1936.
- Raamatukogudele toetuseks 6840,52 krooni. „Postimees“ nr. 82, 25. märts 1936.
- Raamatukogudele 1450 krooni toetust. „Järva Teataja“ nr. 144, 9. dets. 1936.
- Raamatukogudes 745.000 raamatut. „Elu“ nr. 24, 2. märts 1936.
- Raamatukoguhoidmise kursused koolinõunikele. „Postimees“ nr. 33, 4. veebr., nr. 41, 12. veebr., nr. 55, 27. veebr. 1936.
- Raamatukogupäevade korraldamisest. „Harju Ajut. Maav. Teataja“ nr. 14. Dets. 1936, lk. 152.
- Rohkem rõhku avalikkudele raamatukogudele. „Postimees“ nr. 125, 10. mai 1936.
- Ruus, Neeme. Raamatukogude päevaküsimusi. „Arens“ nr. 5. Juuni 1936, lk. 140—142.
- Sibul, A[leksander]. Raamatukogunduse arendamise sihtjoonist. „Raamatukogu“ nr. 2. Dets. 1936, lk. 53—61.
- Svensk läsrum i Tallinn. „Kustbon“ nr. 33, 1936.
- Tallinna asutatakse arhiiviraamatukogu. „Uus Eesti“ nr. 38, 8. veebr. 1936.
- Tallinna Kesk- ja haruraamatukogud. Tallinna Linnavalitsuse Tegevuse Ülevaade 1935/36, lk. 82—83.
- Tallinna Kesk- ja haruraamatukogude raamatud aruande aasta lõpul keelte ja pealiikide järgi 1907—1935/36. Tallinna linna statistiline aastaraamat 1936, lk. 171.

- Tallinna Kesk- ja haruraamatukogudesse juurdetulnud ja kustutatud raamatud. 1921—1935/36. Tallinna linna statistiline aastaraamat 1936, lk. 169.
- Tallinna linna pedagoogikamuuseumi raamatukogu ja õppeabinõude kasutamisest. „Harju Ajut. Maav. Teataja“ nr. 14. Dets. 1936, lk. 152—153.
- 1800-köiteline raamatukogu käsitöölise seltsile. „Virumaa Teataja“ nr. 28, 13. märts 1936.
- Tähelepanu raamatukogujuhatajate kutse taotlemisele. „Postimees“ nr. 9, 11. jaan. 1936.
- Töölisühingu raamatukogu tegevus tõusuteel. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 80, 7. apr. 1936.
- Въ Нарвской русской библиотекѣ. „Старый Нарвскій Листокъ“ nr. 141, 14. dets. 1936.
- Valla- ja alevivalitsustele ning av. raamatukogude juhatajaile kogudele annetatud raamatutest. „Viru Maav. Teataja“ nr. 12. Nov. 1936, lk. 217.
- Valla- ja alevivalitsustele ning avalikkude raamatukogude juhatajaile raamatukogudele määratud toetussummadest. „Viru Maav. Teataja“ nr. 12. Nov. 1936, lk. 217—220.
- Valla- ja alevivalitsustele, Põltsamaa linnavalitsusele ja avalikkudele raamatukogudele. „Viljandi Ajut. Maav. Teataja“ nr. 19. Dets. 1936, lk. 136—139.
- Valla- ja alevivalitsustele avalikkude raamatukogude riikliku toetuse nõudelehe esitamisest. „Viru Maav. Teataja“ nr. 5. Apr. 1936, lk. 104.
- Vallavalitsustele, kodukaunistamise koostöö valla komiteedele, koolidele, teemeistritele, maatulunduse- ja aianduskonsulentidele, seltskondlike organisatsioonidele ja raamatukogude juhatajaile Harjumaal. „Harju Ajut. Maav. Teataja“ nr. 15. Dets. 1936, lk. (157)—163.
- Vallavolikogud ei toeta raamatukogusid. „Uudisleht“ nr. 4, 7. jaan. 1936.
- Veriora suuremate era-raamatukogude omanikele anti kätte mälestusmärgid. „Postimees“ nr. 180, 8. juul. 1936.
- Viljandimaal 60 avalikku raamatukogu 50.000 köitega. „Vaba Maa“ nr. 226, 3. okt. 1936.
- Võrus raamatukoguhoidjad koos. „Elu“ nr. 66, 20. juun. 1936.

- Õpetajate näiteraamatukogu uusi üritusi. „Postimees“ nr. 291, 27. okt. 1936.
- Änari Rahvaraamatukogu Seltsi tegevusest. „Areng“ nr. 1. Jaan. 1936, lk. 23.
19. sajandi suurem eraraamatukogu asus Pärnus. „Pärnu Päevaleht“ nr. 31, 7. veebr. 1936.
- ÜENÜ osakondade vaheline võistlus raamatukogude korraldamise alal. „Päevaleht“ nr. 124, 8. mai 1936.

RAAMATUAASTA.

- Adams, V[ilmar]. Elu rikkam öde — raamat. „Tänapäev“ nr. 2. Veebr. 1936, lk. 44.
- Ainulaadne raamatuvõistlus Eestis. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 35, 12. veebr. 1936.
- Akadeemilised ühistegelased raamatuaasta tähe all. „Ühistegelised Uudised“ nr. 4, 24. jaan. 1936.
- Der letzte Aktus anlässlich des Buchjahres. „Revalsche Zeitung“ nr. 33, 10. veebr. 1936.
- Aluvete, E. Kas vajame erilist raamatuametit? „ERK“ nr. 1. Märts 1936, lk. 13—18.
- Anderson-Nexö, Martin. Raamat. „Eesti Noorus“ nr. 2. Veebr. 1936, lk. 39—40.
- Audrus loendati raamatuid. „Pärnu Päevaleht“ nr. 8, 11. jaan. 1936.
- Annist, Aug[ust]. Ühest raamatuaastast järgnevast suurülesandest. „Uus Eesti“ nr. 108, 22. apr. 1936.
- Antik, R[ichard]. Pilk RA raamatutoodangule. „Uus Eesti“ nr. 86, 28. märts 1936.
- Die besonderen Aufgaben der Volksbücherei im Rahmen der gesamten Volkstumsarbeit. „Deutsche Zeitung“ nr. 138, 20. Juni 1936.
- Auhinnaväärseid raamatukogusid Pärnumaal. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 35, 12. veebr. 1936.
- Ausstellung des estnischen Buches (RA 1935). „Revalsche Zeitung“ nr. 7, 10. Febr. 1936.
- Bericht des Kulturamtes. „Revalsche Zeitung“ nr. 263, 17. Nov. 1936.
- Bilanz des estnischen Buchjahres in Tartu. „Revalsche Zeitung“ nr. 74, 31. März 1936.
- Borkvell, A[lbert]. Öppigem armastama raamatut! „Tuleviku Rajad“ nr. 7. Veebr. 1936, lk. 177.
- Das Buch und die Frau. „Revalsche Zeitung“ nr. 45, 23. Febr. 1936.

- Büchereikursus. „Revalsche Zeitung“ nr. 134, 16. Juni 1936.
- Büchereischenkung des Estnischen Nationalmuseums. „Deutsche Zeitung“ nr. 68, 24. März 1936. „Revalsche Zeitung“ nr. 69, 25. März 1936.
- Eine interessante Bücherzählung. „Revalsche Zeitung“ nr. 11, 15. Jan. 1936.
- Buchzählung. „Revalsche Zeitung“ nr. 27, 3. Febr. 1936.
- Čapek, K[arel]. Raamatuaasta tervitus. „Eesti Noorus“ nr. 2. Veebr. 1936, lk. 46.
- Edukas RA Orajöel. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 71, 27. märts 1936.
- Eeskujulikkude eraraamatukogude premeerimisest. Harju Ajut. Maav. Teataja nr. 1. Jaan. 1936, lk. 1.
- Eesti paremate raamatute rändnäitusest. „Pärnu Ajut. Maav. Teataja“ nr. 1. Jaan. 1936, lk. 2—5.
- Eestiraamat 24. II 1935 — 24. II 1936. Näituse juht. Raamatunäitus arhiivraamatukogus... 27. III — 5. IV 1936. Tartu, 1936, 20 lk.
- Eestiraamat Helsingisse. „Esmaspäev“ nr. 7, 15. veebr. 1936.
- Eestiraamat Hiiumaale. „Lääne Elu“, „Hiiu Teataja“ nr. 14, 21. veebr. 1936.
- Eestiraamat Soome. „Uus Eesti“ nr. 46, 16. veebr. 1936.
- Eestiraamat vallutab Soomet. „Postimees“ nr. 64, 7. märts 1936.
- Eestiraamat üllatas soomlasi. „Vaba Maa“ nr. 54, 7. märts 1936.
- Eestiraamatu edu Soomes. „Sakala“ nr. 26, 9. märts 1936.
- Eestiraamatu I suurnäitus. „Virumaa Teataja“ nr. 13, 3. veebr. 1936.
- Eestiraamatu juubeliaasta lõpu tähistamiseks. „Vaba Maa“ nr. 69, 25. märtsil 1936.
- Eestiraamatu suurmenu Helsingis. „Uus Eesti“ nr. 65, 7. märts 1936.
- Eestiraamatu suurnäitus Tallinnas. „Uus Eesti“ nr. 29, 30. jaan. 1936.
- Eestiraamatu-aasta tegevuse aruandest. „Harju Ajut. Maav. Teataja“ nr. 4. Märts 1936, lk. (43—45).
- Eestiraamatuaktus Kaunases. „Postimees“ nr. 14, 16. jaan. 1936.
- Eestiraamatukõitjad soomlasi õpetama. „Vaba Maa“ nr. 46, 26. veebr. 1936.
- Eestiraamatunäitus Helsingis. „Päevaleht“ nr. 49, 19. veebr. 1936. „Päevaleht“ nr. 54, 25. veebr. 1936. „Uus

- Eesti" nr. 55, 26. veebr. 1936. „Uus Eesti“ nr. 62, 4. märts 1936.
- Eesti raamatunäitus Helsingis lõppes. „Päevaleht“ nr. 62, 4. märts 1936.
- Eesti raamatunäitus Soomes. „Postimees“ nr. 14, 16. jaan. 1936.
- Eestiraamatunäitus Turus. „Postimees“ nr. 69, 12. märts 1936. „Vaba Maa“ nr. 58, 12. märts 1936.
- Eesti raamatunäituse avamine Turus. „Postimees“ nr. 73, 16. märts 1936.
- Eestiraamatunäituse edu Soomes. „Päevaleht“ nr. 55, 26. veebr. 1936. „Postimees“ nr. 58, 1. märts 1936. „Revalsche Zeitung“ nr. 52, 5. März 1936. „Päevaleht“ nr. 65, 7. märts 1936.
- Eesti raamatunäituse edu Turus. „Uus Eesti“ nr. 84, 26. märts 1936.
- Eesti raamatunäituse menu Turus. „Vaba Maa“ nr. 70, 26. märts 1936.
- Ehrmann, K. Aastal peale Raamatuaastat. „Tänapäev“ nr. 11—12. Nov.-dets. 1936, lk. 373—374.
- Elav raamatulugemine Räpinas. „Elu“ nr. 51, 13. mai 1936.
- Esimene Eesti raamatu suurnäitus. „Päevaleht“ nr. 31, 1. veebr. 1936.
- Estam, J[ohann Georg]. Raamat sõbrana ja vaenlasena. „Tuleviku Rajad“ nr. 11. Sept. 1936, lk. 15—16.
- Etraamat leiakslugeja. „Vaba Maa“ nr. 78, 4. apr. 1936.
- Haimres 19.760 köidet kirjandust. „Lääne Elu“ nr. 7, 28. jaan. 1936.
- Hallingas 20.000 raamatut. „Pärnu Päevaleht“ nr. 71, 26. märts 1936.
- Hiiu maaraamatuse sõbrad. „Lääne Elu“, „Hiiu Teataja“ nr. 42, 4. juul. 1936.
- Hiiu maal 100.000 raamatut. „Hiiu Teataja“ nr. 37, 15. mai 1936.
- Hubel, Ed[uard]. Raamatu-aasta lõpul. „Uus Eesti“ nr. 86, 28. märts 1936.
- Huvi raamatu vastu Rõuges. „Elu“ nr. 41, 17. apr. 1936.
- Ilusraamatuaasta aktus 2. linna algkoolis. „Uus Eesti“ nr. 36, 6. veebr. 1936.
- „Jahta“ ilusamm raamatuaastal. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 60. „Pärnu Päevaleht“ nr. 61, 14. märts 1936.
- Jaik, Juhan. Raamatu-aasta ülesandeid ja töötulemusi. „Eesti Kool“ nr. 2. Veebr. 1936, lk. 57—61.

- Kaelas, A. Raamatuaasta üllatusromaan. „Sakala“ nr. 10, 7. märts 1936.
- 2000 kr. eest kirjandust rändnäituselt. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 65, 20. märts 1936.
- Kann, N[ikolai]. Raamat, trükitud sõna. „Tuleviku Rajad“ nr. 7. Veebr. 1936, lk. 172.
- Kapuarmastab raamatut. „Järva Teataja“ nr. 14, 31. jaan. 1936.
- Kas raamatuaasta mõju? „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 86, 17. apr. 1936.
- Kasutame odavat raamatumüüki. „Järva Teataja“ nr. 22, 19. veebr. 1936.
- Kaunis raamat 1935. a. „Fävaleht“ nr. 20, 21. jaan. 1936.
- Kelder, Joh. Raamat sõbrana. „Õpilasleht“ nr. 16. Veebr. 1936, lk. 9.
- Kellele kinkida raamatuid? „Nõmme Sõna“ nr. 1, 4. jaan. 1936.
- Kes oneesti raamatu ostja? „Vaba Maa“ nr. 2, 3. jaan. 1936.
- Kiivet, Joh[annes]. Mõtteid Raamatuaasta puhul. „Tuleviku Rajad“ nr. 7, Veebr. 1936, lk. 183.
- Kirjanduslik kohus Tartus. „Uus Eesti“ nr. 47, 17. veebr. 1936.
- Kirjanduslik ringvaade RA tähe all. „Looming“ nr. 1. Jaan. 1936, lk. 106—107.
- Koduste raamatukogude premeerimisest. Eesti R9 ringkiri nr. 7. „Pärnu Ajut. Maav. Teataja“ nr. 1. Jaan. 1936, lk. 11—12.
- Kogudused, jäädvustage Raamatuaastavaimulikude raamatukogude asutamise! „Eesti kirik“, 16. jaan. 1936.
- 3000 külastajat raamatu rändnäitusel. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 35, 12. veebr. 1936.
- Kroniko. (Raamatute näitusest Esperanto Seltsis „Osilio's“ 16. II 1936.) „Infoformoj“ 1936, nr. 169 (3), lk. 22.
- Kull, Ernst. Raamat maale! „Uus Eesti“ nr. 71, 13. märts 1936.
- 65.000 krooni eest raamatuid. „Virumaa Teataja“ nr. 8, 22. jaan. 1936.
- Leinjärv, A. Raamatuaasta on olnud Pärnumaale õnnistuseks. „Uus Eesti“ nr. 86, 28. märts 1936.
- Looja jalugeja. „Põhja Kodu“ nr. 11, 29. jaan. 1936.
- Loojad ja lugejad mingi käsikäes. „Virumaa Teataja“ nr. 36, 1. apr. 1936.
- Maarahva suhtumine raamatule. „Vaba Maa“ nr. 6, 9. jaan. 1936.

- Meeleolukas raamatuaasta lõpu kontsertkoosolek „Estonias“. „Järva Teataja“ nr. 38, 30. märts 1936.
- Meie tänavused kirjanduslikud ja teaduslikud laureaadid. „Uus Eesti“ nr. 345, 20. det. 1936.
- Mida kinkida? „Nõmme Sõna“ nr. 2, 11. jaan. 1936.
- Mida teha raamatuaasta lõppedes? „Postimees“ nr. 4, 5. jaan. 1936.
- Mikk, K. Raamatufond Eesti raamatu 400-aasta juubeli mälestussambaks. „Lõuna Eesti“ nr. 31, 20. märts 1936.
- Mulgimaal suur huvi kirjanduse vastu. „Uus Eesti“ nr. 3, „Tartumaa Teataja“ nr. 2. 3. jaan. 1936.
- Mägraken, P[aul]. Raamat — truu seltsiline. „Tuleviku Rajad“ nr. 7. Veebr. 1936.
- Mälestusürikud eraraamatukogudele. „Postimees“ nr. 48, 19. veebr. 1936.
- Mälk, A[ugust]. Hääst ja pahast raamatust. „Tuleviku Rajad“ nr. 7. Veebr. 1936, lk. 187—191.
- Mälk, Aug[ust]. Raamatuaasta lõpuks. „Eesti Noorus“ nr. 2. Veebr. 1936, lk. 48.
- Natuke statistikat. „Virumaa Teataja“ nr. 37, 3. apr. 1936.
- O.-ü. „Noor-Eesti Kirjastuselt“ kirjanduslikud auhinnad. „Postimees“ nr. 50, 21. veebr. 1936.
- Noorkotkad asetavad Raamatuaastale punkti. „Virumaa Teataja“ nr. 22, 26. veebr. 1936.
- Noorkotkaste raamatukogude võistluste tulemused. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 54, 7. märts 1936.
- Näitus „Naine ja Raamat“. „Eesti Naine“ nr. 1. Jaan. 1936, lk. 7. „Olion“ nr. 1—2. Jaan.-veebr. 1936, lk. 19.
- Näitus „Raamat ja naine“. „Uus Eesti“ nr. 51, 21. veebr. 1936.
- Näitus „Raamat ja naine“ avatakse pühapäeval. „Postimees“ nr. 50, 21. veebr. 1936.
- Näitus „Raamat ja naine“ kestab veel üks päev. „Postimees“ nr. 57. 29. veebr. 1936.
- Näitus „Raamat ja naine“ lõppes. „Postimees“ nr. 59, 2. märts 1936.
- Näitus „Raamat ja naine“ sisu. „Postimees“ nr. 51, 22. veebr. 1936.
- Näitus „Raamat ja naine“ Tartus. „Vaba Maa“ nr. 46, 26. veebr. 1936.
- Osche-Otsason, Marta. Näitus „Raamat ja naine“. „Üliõpilasteleht“ nr. 3. III 36., lk. 95—96.
- Osche-Otsason, M[arta]. Näitus „Raamat ja naine“ K. K. Pallase ruumes 23. veebr. — 1. märtsini. „Postimees“ nr. 49, 20. veebr. 1936.

- Palgi, D[aniel]. Raamatu-aasta Tartus. „Uus Eesti“ nr. 86, 28. märts 1936.
- Parim kirjandus saab talu. „Rahvaleht“ nr. 38, 30. märts 1936.
- Paris, K. Raamatu-aasta soodustav mõju meie ümbruse sisustamisele ja trükiteodete välisilme arendamisele. „Otepää Teataja“ nr. 2, 16. jaan., nr. 3, 23. jaan. 1936.
- Pilk RA toodangusse. Järva Teataja nr. 44, 15. apr. 1936.
- Pilnijak, Boris. Eesti raamatu 400 a. juubeliks. „Eesti Noorus“ nr. 3. Märts 1936, lk. 75.
- Poolmiljonit raamatukogule. „Elu“ nr. 36, 1. apr. 1936.
- Põllumajanduslik kirjandus hakkab rohkem levinema. „Uus Eesti“ nr. 21, 22. jaan. 1936.
- Pühapäeval avatakse Turus Eesti raamatu näitus. „Päevaleht“ nr. 71, 13. märts 1936.
- Pühapäeval raamatu-aktused üle maa. „Uus Eesti“ nr. 83, 26. märts 1936.
- Raamataastavahetusel. „Postimees“ nr. 1, 2. jaan. 1936.
- Raamatkahekordse hinnaga. „Esmaspäev“ nr. 5, 1. veebr. 1936.
- Raamat kättesaadavaks kõigile. „Vaba Maa“ nr. 82, 9. apr. 1936.
- Raamat külastab kõiki valdu. „Hiiu Teataja“ nr. 3, 14. jaan. 1936.
- Raamat lähed rahva juurde. „Pärnu Päevaleht“ nr. 7, 10. jaan. 1936.
- Raamat näitab end. „Esmaspäev“ nr. 5, 1. veebr. 1936.
- Raamat ontõusnud aukohtale. „Teataja“ nr. 24, 24. veebr. 1936. „Uus Eesti“ nr. 54, „Järva Teataja“ nr. 24, 25. veebr. 1936. „Pärnumaa Teataja“ nr. 24, „Tartumaa Teataja“ nr. 25, 26. veebr. 1936.
- Raamat rändab. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 11, 15. jaan. 1936.
- Raamat rändab Läänemaal. „Lääne Elu“, Hiiu Teataja“ nr. 2, 9. jaan. 1936.
- Raamat rändab maad mööda. „Pärnu Päevaleht“ nr. 47, 26. veebr. 1936. „Vändra Uudised“ nr. 48, 27. veebr. 1936.
- Raamat teeb edusamme (RA toodang 1754 trükist). „Postimees“ nr. 85, 28. märts 1936.
- Raamat vahenurmes. „Pärnu Päevaleht“ nr. 64, 18. märts 1936.
- Raamat vallutab Järvamaad. „Järva Teataja“ nr. 45, 17. apr. 1936.
- Raamatu annetused Tartus. „Postimees“ nr. 10, 12. jaan. 1936.

- Raamatu annetusi veebruaris. „Uus Eesti“ nr. 55, 26. veebr. 1936.
- Raamatu juubelilõpupul. „Postimees“ nr. 86, 29. märts 1936.
- Raamatu monument. „Põhja Kodu“ nr. 31. 20. märts 1936.
- Raamatu rändnäitus Harjumaal. „Uus Eesti“ nr. 3, 3. jaan. 1936.
- Raamatu rändnäitus jätkub. „Pärnu Päevaleht“ nr. 86, 16. apr. 1936.
- Raamatu rändnäitus Järvamaal. „Järva Teataja“ nr. 6, 13. jaan. 1936.
- Raamatu rändnäitus lõpuperioodil. „Pärnu Päevaleht“ nr. 95, 27. apr. 1936.
- Raamatu rändnäitus Orajõesel. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 94, 27. apr. 1936.
- Raamatu rändnäitus Öisus. „Sakala“ nr. 22, 26. veebr. 1936.
- Raamatu rändnäituse lõpp. „Sakala“ nr. 20, 19. veebr. 1936.
- Raamatu rändnäitus ja kirjandusõhtu Haimres. „Lääne Elu“ nr. 9, 4. veebr. 1936.
- Raamatu rändnäitused ka tuleval aastal. „Postimees“ nr. 86, 29. märtsil 1936.
- Raamatu rändnäitused Olustveres. „Sakala“ nr. 12, 31. jaan. 1936.
- Raamatu rändnäitusi Valgamaal. „Lõuna Eesti“ nr. 9, 24. jaan. 1936.
- Raamatu rändnäitustest Järvamaal. „Uus Eesti“ nr. 43, 13. veebr. 1936.
- Raamatu suurnäitus Tallinnas. „Sakala“ nr. 14, 5. veebr. 1936.
- Raamatu suurnäitusel. „Uus Eesti“ nr. 34, 4. veebr. 1936.
- Raamatu ülevaatenäitus. „Postimees“ nr. 14, 16. jaan. 1936.
- Raamatuga läbi Võrumaa. „Elu“ nr. 30, 18. märts 1936.
- Raamatuid annetasid. „Postimees“ nr. 55, 27. veebr. 1936.
- Raamatuid kingiti rohkesti. „Sakala“ nr. 4, 13. jaan. 1936.
- Raamatute annetamisi Otepää algkoolile. „Otepää Teataja“ nr. 10, 20. märts 1936.
- Raamatute annetus Otepäele. „Otepää Teataja“ nr. 16, 3. mai 1936.
- Raamatute paraad. „Tänapäev“ nr. 2. Veebr. 1936, lk. 59—60.

- Raamatute rändnäitus Tiirimetsas. „Meie Maa“ nr. 16, 10. veebr. 1936.
- Raamatute rändnäitused hoogsamaks. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 1, 2. jaan. 1936.
- Raamatute suurnäitus avati. „Kaitse Kodu“ 1936, nr. 3, lk. 72.
- Raamatute suurnäitus 3.—7. veebruarini. „Päevaleht“ nr. 15, 16. jaan. 1936.
- RA aineeline tulu — 20000 kr. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 70, 26. märts 1936.
- RA aktsioon Pärnus. „Pärnu Päevaleht“ nr. 74, 30. märts 1936.
- Raamatu-aasta aktus. „Miilang“ nr. 10. Märts 1936, lk. 40.
- RA aktus Kuudekülas. „Sakala“ nr. 11, 29. jaan. 1936.
- Raamatuaasta aktus Vana-Võidus. „Sakala“ nr. 4, 8. jaan. 1936.
- Raamatuaasta aktus ja pidu Suurejõeel. „Pärnu Päevaleht“ nr. 16, 21. jaan., nr. 18, 23. jaan. 1936.
- Raamatu-aasta aktuse kuulamine Sädes. „Lõuna Eesti“ nr. 34, 27. märts 1936.
- Raamatuaasta algkoolis. „Pärnu Päevaleht“ nr. 70, 25. märts, nr. 71, 26. märts 1936.
- RA aruanne Läänemaal. „Lääne Elu“, „Hiiu Teataja“ nr. 25, 31. märts 1936.
- RA ball Väändras. „Pärnu Päevaleht“ nr. 30, 6. veebr. 1936, 25, 31. märts 1936.
- Raamatuaasta ei tohi lõppeda ial. „Vaba Maa“ nr. 73, 30. märts 1936.
- Raamatu-aasta esimesi kokkuvõtteid. „Välis-Eesti“ 1936, nr. 3, lk. 71.
- Raamatu-aasta finaali Rääma „Nooruses“. „Pärnu Päevaleht“ nr. 37, 14. veebr. 1936.
- Raamatuaasta Hallistes. „Sakala“ nr. 16, 10. veebr. 1936.
- Raamatuaasta ja noorsugu. „Põhja Kodu“ nr. 4, 13. jaan. 1936.
- Raamatuaasta jõudmas lõpule. „Pärnu Päevaleht“ nr. 25, 31. jaan. 1936.
- Raamatuaasta järelkaja. „Lääne Elu“, „Hiiu Teataja“ nr. 67, 4. sept. 1936.
- Raamatuaasta Järvemaal. „Postimees“ nr. 103, 18. apr. 1936.
- Raamatu-aasta kajastus Soomes. „Uus Eesti“ nr. 58, 29. veebr. 1936.
- Raamatuaasta kajastusi maal. „Pärnu Päevaleht“ nr. 36, 13. veebr 1936.

- Raamatuaasta kangelas. „Tänapäev“ nr. 4. Apr. 1936, lk. 122—123.
- RA korraldab raamatunäituse ja loterii. „Vaba Maa“ nr. 12, 16. jaan. 1936.
- Raamatuaasta likvideerub. „Postimees“ nr. 86, 29. märts 1936.
- Raamatuaasta lõpeb. „Uus Eesti“ nr. 71, 13. märts 1936. „Virumaa Teataja“ nr. 29, 16. märts 1936.
- Raamatuaasta lõpeb ametlikult 24. veebruaril. „Uus Eesti“ nr. 33, 3. veebr. 1936. „Teataja“, „Järva Teataja“, „Tartumaa Teataja“ nr. 15, 3. veebr. 1936. „Pärnumaa Teataja“ nr. 15, 4. veebr. 1936.
- Raamatuaasta lõpeb piduliku aktusega. „Pärnu Päevaleht“ nr. 71, 26. märts 1936.
- Raamatuaasta lõpeb märtsiga. „Pärnu Päevaleht“ nr. 56, 9. märts 1936.
- Raamatuaasta lõpeb pühapäeval. „Postimees“ nr. 82, 25. märts 1936.
- Raamatuaasta lõpp (24. II 1936). „Päevaleht“ nr. 53, 23. veebr. 1936.
- Raamatuaasta lõpp filmitakse. „Uus Eesti“ nr. 86, 28. märts 1936.
- RA lõpp Veel. „Pärnu Päevaleht“ nr. 76, 1. apr., nr. 77, 2. apr. 1936.
- Raamatuaasta lõppaktus. „Päevaleht“ nr. 65, 7. märts 1936. „Lõuna Eesti“ nr. 32, 23. märts 1936.
- RA lõppaktus „Estonias“. „Vaba Maa“ 28. märts 1936. „Sakala“ nr. 35, 30. märts 1936.
- Raamatuaasta lõppaktus 29. märtsil. „Uus Eesti“ nr. 77, 19. märts 1936.
- Raamatuaasta lõppenuks. „Eesti Kirik“ 2. apr. 1936.
- Raamatuaasta lõppes. „Virumaa Teataja“ nr. 25, 6. märts 1936.
- Raamatuaasta lõppes suure aktusega. „Päevaleht“ nr. 88, 30. märts 1936.
- Raamatuaasta lõppes Orajõel „fiaskoga“. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 55, 9. märts 1936.
- Raamatuaasta lõppidustused. „Vaba Maa“ nr. 59, 13. märts 1936.
- Raamatuaasta lõpu kontsertaktus. „Virumaa Teataja“ nr. 35, 30. märts 1936. *
- Raamatuaasta lõpunädal. „Rahva Sõna“ nr. 5, 7. veebr. 1936.
- Raamatuaasta näitus Tallinnas. „Eesti Kirik“ 6. veebr. 1936.

- RA peakomitee likvideerib tegevuse. „Päevaleht“ nr. 71, 13. märts 1936.
- Raamatuaasta peakomitee likvideerub. „Meie Maa“ nr. 30, 18. märts 1936.
- Raamatu-aasta peakomitee likvideerub. „Tartumaa Teataja“ nr. 43, 11. apr. 1936.
- Raamatuaasta peakomitee lõpetas tegevuse. „Uus Eesti“ nr. 91, 2. apr. 1936. „Järva Teataja“, „Tartumaa Teataja“ nr. 40, 3. apr. 1936. „Päevaleht“ nr. 99, 10. apr. 1936.
- RA peod ja autoritasu. „Lõuna Eesti“ nr. 10, 27. jaan. 1936. „Pärnumaa Teataja“ nr. 12, 28. jaan. 1936. „Otepää Teataja“ nr. 4, 30. jaan. 1936.
- Raamatuaasta pidulik lõpp. „Elu“, „Põhja Kodu“ nr. 35, 30. märts 1936. „Maa Hääl“ nr. 36, 30. märts 1936.
- Raamatuaasta pidustusi Koongas. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 29, 5. veebr. 1936.
- RA pidustusi maal. „Elva Elu“ nr. 2, 5. veebr. 1936.
- RA pole täitnud lootusi. „Vaba Maa“ nr. 33, 10. veebr. 1936.
- RA Pärnu toimikond lõpetab töö. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 25, 31. jaan. 1936.
- RA Rakvere komitee likvideerub. „Virumaa Teataja“ nr. 34, 27. märts 1936.
- RA rändnäituste juhid olid koos. „Postimees“ nr. 7, 9. jaan. 1936. „Meie Maa“, „Sakala“ nr. 3, 10. jaan. 1936.
- RA saavutusi Pollis. „Pärnu Päevaleht“ nr. 74, 30. märts 1936.
- Raamatuaasta saavutusist. „Üliõpilasleht“ nr. 1. II 36., lk. 47—48.
- Raamatu-aasta Suigus. „Pärnu Päevaleht“ nr. 33, 10. veebr. 1936.
- Raamatuaasta suurnäitus avati. „Postimees“ nr. 33, 4. veebr. 1936. „Revalsche Zeitung“ nr. 27, 3. Febr. 1936.
- RA sädemeid. „Õpetajate Leht“ nr. 5, 31. jaan. 1936.
- RA tegevus Läänemaal. „Postimees“ nr. 86, 29. märts 1936.
- Raamatuaasta toodang Eesti kirjanduses. „Välis-Eesti“ 1936, nr. 3, lk. 72—75, nr. 4, lk. 107—109.
- Raamatuaasta toodangu ülevaatenäitus avatakse. „Postimees“ nr. 82, 25. märts 1936.
- Raamatuaasta toodangus ei leidu positiivset naist. „Päevaleht“ nr. 111, 25. apr. 1936.
- RA tulemusi Pollis. „Sakala“ nr. 36, 1. apr. 1936.
- Raamatu-aasta tähistel. „Põhja Kodu“ nr. 8, 22. jaan. 1936.

- Raamatuaasta töid Järvamaal. „Järva Teataja“, nr. 11, 24. jaan. 1936.
- Raamatuaasta töö Koongas. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 5, 8. jaan. 1936.
- Raamatuaasta töötulemused Järvamaal. „Järva Teataja“ nr. 36, 25. märts 1936.
- Raamatuaasta töötulemusi. „Sõnapilt“ nr. 5. Märts 1936, lk. 7.
- Raamatuaasta viimane haruldus. „Vaba Maa“ nr. 54, 7. märts 1936.
- RA Vokavallas. „Virumaa Teataja“ nr. 37, 3. apr. 1936.
- Raamatuaasta ülesannete jätkamine. „Postimees“ nr. 90, 2. apr. 1936.
- Raamatuaastaks. „Tuleviku Rajad“ nr. 7. Veebr. 1936. lk. 169.
- Raamatuaastalilmub veel hulk raamatuid. „Postimees“ nr. 40, 11. veebr. 1936.
- Raamatuaamet? „Vaba Maa“ nr. 67, 23. märts 1936.
- Raamatufond Eesti raamatu 400-a. juubeli mälestussambaks. „Meie Maa“ nr. 31, 20. märts 1936.
- Raamatufond mälestussambaks ühisel jõul. „Vaba Maa“ nr. 64, 19. märts 1936.
- Raamatufond raamatuaasta mälestussambaks. „Postimees“ nr. 76, 19. märts 1936.
- Raamatufondi esindajad riigivanema juures. „Järva Teataja“ nr. 147, 16. det. 1936.
- „Raamatufondi“ nõukogu jagas ametid. „Vaba Maa“ nr. 264, 18. nov. 1936.
- Raamatufondi 100.000 krooni. „Vaba Maa“ nr. 95, 28. apr. 1936.
- Raamatu-fondile korjati 20463 krooni. „Järva Teataja“ nr. 37, 27. märts 1936.
- Raamatuloendus Harjumaal. „Uus Eesti“ nr. 100, 11. apr. 1936.
- Raamatuloendus Pindis. „Elu“ nr. 23, 28. veebr. 1936.
- Raamatuloendus Verioral. „Elu“ nr. 5, 15. jaan. 1936.
- Raamatuloendus ja rahvuslipu aktsioon Ares. „Pärnu Päevaleht“ nr. 8, 11. jaan. 1936.
- Raamatuloendus ja rahvuslipu levitamise aktsioon Ares. „Pärnumaa Teataja“ nr. 9, 21. jaan. 1936.
- Raamatuloenduse andmeid Pärnumaalt. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 6, 9. jaan. 1936.
- Raamatuloenduse märkmeid Hellamaalt. „Meie Maa“ nr. 22, 26. veebr. 1936.

- Raamatuloenduse tulemused Kirnas. „Järva Teataja“ nr. 4, 8. jaan. 1936.
- Raamatuloenduse tulemusi Viljandimaal. „Sakala“ nr. 2, 8. jaan. 1936.
- Raamatuloenduse tulemustest. „Harju Ajut. Maav. Teataja“ nr. 5. Apr. 1936, lk. (53)—54.
- Raamatute-loenduse materjalide säilimisest. „Harju Ajut. Maav. Teataja“ nr. 3. Märts 1936, lk. (31).
- Raamatunäitus Kaelases. „Pärnu Päevaleht“ nr. 71. 24. märts, nr. 73. 26. märts 1936.
- Raamatunäitus külastas Koongat. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 60, 14. märts 1936.
- Raamatunäitus Murru koolimajas. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 29, 5. veebr. 1936.
- Raamatunäitus Mõisakülas. „Pärnu Päevaleht“ nr. 114, 20. mai 1936.
- Raamatunäitus ja aktus Toris. „Pärnumaa Teataja“ nr. 16, 6. veebr. 1936.
- Raamatunäitus peoga Kablis. „Pärnu Päevaleht“ nr. 91. 22. apr. 1936.
- Raamatu- ja raadionäitus Ares. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 17, 22. jaan. 1936. „Pärnu Päevaleht“ nr. 18, 23. jaan. 1936.
- Raamatunäitusel 12030 külastajat. „Pärnu Päevaleht“ nr. 122, 30. mai 1936.
- Raamatunäitus — rändav ülikooligale kodanikule. „Põhja Kodu“ nr. 43, 20. apr. 1936.
- Raamatunäitusel senikäinud 3600 inimest. „Vaba Maa“ nr. 30, 6. veebr. 1936.
- Raamatunäitusel 1400 külastajat. „Sakala“ nr. 22, 26. veebr. 1936.
- Raamatute ergutuspreemiad Põltsamaal. „Sakala“ nr. 27, 11. märts 1936.
- Raamatu, E. Virumaa RA komiteedele raamatute rändnäituse korraldamisest. „Viru Maav. Teat.“ nr. 1. Jaan. 1936, lk. 1.
- Rahamägi, H[ugo] B[ernhard]. Minu neli soovi armsatele koolinoortele raamatuaasta puhul. „Tuleviku Rajad“ nr. 7. Veebr. 1936, lk. 172.
- Rahvarikkad raamatunäitused. „Meie Maa“ nr. 11, 29. jaan. 1936.
- Raudsepp, Hugo. RA kirjanduslikust loomingust. „Uus Eesti“ nr. 86, 28. märts 1936.
- Riigivanema järjekordne RA annetus. „Uus Eesti“ nr. 22, 23. jaan. 1936. „Maa Hääl“ nr. 10, 24. jaan. 1936.

- Riigivanem annetab talu kirjanikule Habersti mõisa lähedusest. „Uus Eesti“ nr. 88, 30. märts 1936.
- Roo s, Jaan. Raamatu-aasta ja raamatuharrastus. „Uus Eesti“ nr. 86, 28. märts 1936.
- Roo s, J[aan]. Raamatu võidukäik algab. „Tuleviku Rajad“ nr. 7. Veebr. 1936, lk. 183.
- Ränd-raamatunäitus jätkub. „Postimees“ nr. 13, 15. jaan. 1936.
- Rändraamatunäitustel hea edu. „Meie Maa“ nr. 23, 28. veebr. 1936.
- 114 juubeliaktust 22.374 osavõtjaga. „Postimees“ nr. 84, 27. märts 1936.
- 100.000 krooni raamatufondi. „Oma Maa“ nr. 48, 29. apr. 1936.
- Samliku RA pidustused õnnestusid. „Pärnu Päevaleht“ nr. 24, 30. jaan. 1936.
- Sillaots, M[arta]. Eesti naise loovast tööst kirjanduse alal. [Näituse „Naine ja raamat“ puhul.] „Looming“ 1936, lk. 102—106.
- Sillaots, M[arta]. Eesti Raamat. „Eesti Naine“ 1936, nr. 1, lk. 7; nr. 2, lk. 43.
- Suurraamatuõhtu Ingeris. „Põhja Kodu“ nr. 42, 18. apr. 1936.
- S[äärits], A. Raamatu-aasta olgu ühtlasi eesti keele aasta. „Tänapäev“ nr. 2. Veebr. 1936, lk. 62.
- Sütiste, J[uhan]. Äärjoni raamatuaasta kirjandusest. „Uus Eesti“ nr. 86, 28. märts 1936.
- Tallinna näitusilinnulennult „Naine ja raamat“. „Tänapäev“ nr. 1. Jaan. 1936, lk. 29.
- Tallinna raamatunäitus avatakse 3. veebruaril. „Päevaleht“ nr. 29, 30. jaan. 1936.
- Talukoht kõige paremale kirjanikule. „Postimees“ nr. 87, 30. märts 1936.
- Tartumaa austus raamatule. „Uus Eesti“ nr. 86, 28. märts 1936.
- Tartus korraldatakse raamatuaasta lõpunäitus. „Postimees“ nr. 48, 19. veebr. 1936.
- Tormijooks — raamatu peale. „Vaba Maa“ nr. 28, 4. veebr. 1936.
- 1000 krooni eest raamatuid koolidele ja seltsidele. „Maa Hääl“ nr. 26, 6. märts 1936.
1935. a. ja raamat. „Uus Eesti“ nr. 8, 9. jaan. 1936.
- Tuleb raamatuamet. „Vaba Maa“ nr. 54, 7. märts 1936. „Maa Hääl“ nr. 27, 9. märts 1936.

- Turu Eesti raamatu tähe all. „Postimees“ nr. 83, 26. märts 1936.
- Täna avati RA suurnäitus. „Järva Teataja“ nr. 15, 3. veebr. 1936.
- „Uus Eesti“ küsib: kuidas lõpetatakse raamatuaasta? „Uus Eesti“ nr. 14, 15. jaan. 1936.
- Uus loterii raamatunäitusel. „Pärnumaa Teataja“ nr. 16, 6. veebr. 1936.
- Veebruarikuujooksul registreeriti annetusi kr. 1287350 suuruses. „Päevaleht“ nr. 52, 22. veebr. 1936.
- Veel kaks raamatunäitust tulemas. „Postimees“ nr. 55, 27. veebr. 1936.
- Veel mõnda Eesti raamatuaastast. „Meie Tee“ nr. 8. August 1936, lk. 122—123.
- Veel ühest raamatuaasta suurvõidust. „Päevaleht“ nr. 50, 20. veebr. 1936.
- Vene rubla kasvatas eesti mehi. „Esmaspäev“ nr. 5, 1. veebr. 1936.
- Vent, V. Väliskirjanike tervitusi Eesti raamatuaastale. „Uus Eesti“ nr. 49, 19. veebr. 1936.
- 50 kodanikku — 1 raamat. „Põhja Kodu“ nr. 22, 26. veebr. 1936.
- Viljandis avatakse raamatunäitus. „Postimees“ nr. 37, 8. veebr. 1936.
- Virumaa RA komiteedele raamatute rändnäituse korraldamisest. „Viru Maav. Teataja“ nr. 1. Jaan. 1936, lk. 2—3.
- Visnapuu, H[enrik]. Raamatuaasta on lõppenud, elagu raamat! „Nädal Pildis“ 1936, nr. 1, lk. 4.
- Visnapuu, Henr[ik]. RA rahva vaimse eneseteadvuse kujundajana. „Uus Eesti“ nr. 87, 29. märts 1936.
- Võrumaa 1935. a. raamatus. „Elu“ nr. 9, 24. jaan. 1936.
- Võõpsu RA teenelisi tegelasi. „Maa Hääl“ nr. 38, 3. apr. 1936.
- Vändra kardab raamatuid. „Pärnu Päevaleht“ nr. 111, 16. mai, nr. 113, 19. mai 1936.
- Vändra raamatuloendus ebaõnnestunud. „Vaba Maa“ Pärnu välj. nr. 12, 16. jaan. 1936.
- Vääriline austus raamatule. „Sakala“ nr. 31, 20. märts 1936.
- Üks aasta eesti raamatut. „Postimees“ nr. 84, 27. märts 1936.
- Üks raamatunäitus Tallinnas. „Uus Eesti“ nr. 15, 16. jaan. 1936.

Ülesanne raamatuaastale. „Uudisleht“ nr. 10, 17. jaan.
1936.

Ülevaade Raamatuaasta toodangust. „Vaba Maa“
nr. 72, 28. märts 1936.

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu 1937. a. tegevuse ülevaade.

Ühingu juhatusse kuulusid 1937. aastal: esimees A. Sibul, abi-
esimees V. Kuldvere, laekur A. Kettam, abi R. Antik, sekretär M.
Jürma, abi M. Soom.

Revisjonikomisjoni kuulusid: B. Linde, M. Nael, R. Uudsemaa.

Juhatus pidas aasta jooksul 16 koosolekut, kus võeti vastu 103
otsust. 28. veebr. 1937 peeti Tallinnas ühingu peakoosolek ja raa-
matukoguhoidjate päev. Uusi liikmeid võeti vastu aasta jooksul 7,
aasta lõpul olid tasunud liikmemaksu 82 isikut. Väljastati 1097 kirja
ja saadetist, sisse tuli 165 kirja.

Usaldusmehed: Ühingu usaldusmeesteks valis juhatus 10. 3. 37
ühingu liikmed: L. Promm, H. Vitsut, S. Olberg, A. Meiner, A. Oja-
käär, A. Jõulmaa, J. Saar, A. Liiv, A. Hammer, H. Johani, E. Kur-
lents, L. Seeberg.

Klubiõhtud: Aasta jooksul korraldati liikmeile kolm koosviibi-
mist: aprillis teeõhtu, 28. okt. referaatõhtu A. Sibul'a ettekandega
„Nõukogude Vene raamatukogudest“ ja 19. det. jõuluõhtu. Peale
selle korraldati Tartus 31. 1. 37 ühingu mõlema stipendiaadi ettekan-
dekoosolek Tartu Linna keskraamatukogu ruumes Ühingu Tartus ja
Tartumaal viibivaile liikmeile. Külastati ka endiste aastate eeskujul
soodustatud tingimusil mõningaid kunstinaütusi Tallinnas.

Loterii: 20. det. 37 toimus Tallinnas Keskraamatukogu ruu-
mes kuld-, hõbe- ja kristallesemete ning raamatute loosimine 1500 kr.
suuruses summas. Loterii andis ühingule 818.28 kr. puhast tulu. Lo-
terii vastutajaks oli esimees A. Sibul, tegelikuks korraldajaks laekur
A. Kettam.

Raamatukogu: Möödunud aastal tuli inventeerimisele ja kata-
loogimisele ühingu raamatukogu. millise töö sooritas ühingu sekretär
M. Jürma. Raamatukogus on 170 köidet ilu- ja teaduslikku kirjan-
dust. Raamatud on saadud annetustena Eesti Kirjanduse Seltsilt, Ha-
ridusministeeriumilt ja üksikud välisriikidest, nagu Rahvusvaheliselt
Raamatukoguhoidjate Liidult jne.

Ajakiri: Ühingu häälekandjast „Raamatukogu“ ilmus aruande-
aastal 1 number 3 trükipoogna suuruses. Toimetusse kuulusid: Te-
gev- ja vastutav-toimetajana A. Sibul, toimetuse liikmeina M. Jürma

ja M. Nael. Ajakirja väljaandmise kulud kaeti eelmiste aastate eeskujul loteriist saadud summadega. Liikmeile, kes olid tasunud liikmemaksu, anti ajakiri tasuta. Ajakirjale paluti toetust Kultuurkapitali Kirjanduse Sihtkapitali valitsuselt, seekord üldsummas kr. 1285, millest osa oli ettenähtud stipendiumeiks ja raamatukogundusliku käsi-raamatu kirjastamiseks. Palve otsustati eitavalt.

Möödunud aastal avanes ühingul lõppeks võimalus anda esindajat Kultuurkapitali Kirjanduse Sihtkapitali Esinduskogusse. Esindajaks valiti ühingu poolt esimees A. Sibul, asendajaks R. Antik. Esinduskogu koosolekuid peeti aruandeaastal kaks. Ühingule need mingeid tulemusi ei andnud.

Märgukirjad ja koostöö HM'iga: Haridusministeeriumile esitati pärast üleriiklikku raamatukoguhoidjate päeva ministeeriumi võimkonda kuuluvad resolutsioonid, et ministeerium neid võimalust mööda püüaks ellu rakendada. Märgukiri ei andnud tulemusi. Otsustamata on nõunike ja konsulentide küsimus ning riikliku raamatukogundusbüroo loomine ministeeriumi juures.

Küll on aga ministeeriumis üles tõstetud raamatukogu-komisjoni reorganiseerimise ja avalikele raamatukogudele antava riikliku toetuse suurendamise küsimus.

Veel palus ühing HM'ilt teda oma esindaja kaudu võtta osa seltskondlike organisatsioonide ja asutiste nõupidamisest vabaharidustöö alal 19. märtsil 1937. Sellele soovile ei tulnud vastu. Peale selle esitati ministeeriumile palve, et ministeerium omandaks teatava arvu ühingu häälekandjat „Raamatukogu“ tasuta väljajagamiseks avalikele raamatukogudele, nagu see toimub ajakirja „Loominguga“. Palve ei andnud tulemusi.

Aruandeaasta lõpul esines Eesti Kirjanduse Selts ühingule ettepanekuga liituda ajakirjaga „Eesti Kirjandus“, sest ministeeriumi ringkonnas olevat avaldatud arvamust, et sellist koondajakirja võiks anda avalikele raamatukogudele tasuta. Ühingu ja Eesti Kirjanduse Seltsi vahel saavutati selles asjas kokkulepe, kuid ministeerium asus lõpuks selles asjas eitavale seisukohale. Ka vahetati ühingu häälekandjat endiste aastate eeskujul ajakirjadega „Eesti Noorus“ ja „Eesti Kirjandus“.

„Looming“: Juba teist korda avanes ühingul võimalus HM'i kaudu muretseda oma liikmeile 50%-lise hinnaalandusega ajakirja „Loomingut“, millist võimalust kasutati hoogsalt.

Suhetest välismaaga: Ühing sai m. a. Rahvusvaheliselt Raamatukoguhoidjate Ühingute Liidult kutse võtta osa 10-dast Liidu istangust. Kutsele ei saadud järgida majanduslikel põhjusil. Liidule saadeti vastava soovivaalduse põhjal statistilisi andmeid Tartu Ülikooli ja Tallinna Linna Keskraamatukogu tegevusest trükkis avaldamiseks.

1.—2. juulini 1937 peeti Vüburis üheksandat üleriiklikku Soo-

me raamatukoguhoidjate päeva, millest paluti võtma osa Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu. Kongressile sõitsid 10 Eesti raamatukoguhoidjat, kellele ühingu poolt tasuti laevasõit ekskursiooneks ettenähtud summadest. Kongressi tervitas Eesti raamatukoguhoidjate nimel ühingu esimees A. Sibul. Viiburis peatuti 2 päeva, külastati Viiburi linna uut raamatukoguhoonet, milles peeti kongress, ja muid vaatamisväärsusi. Viiburist siirduti Tamperesse, kus samuti külastati raamatukogu ja teisi kultuurasutusi ning lõppeks peatuti päev Helsingis. Tutvuti pealinna kesk- ja harukogudega, külastati muuseumi, parlamendihoonet jne. Üldse viibiti Soomes 5 päeva.

Aasta lõpul sai ühing Leedu Raamatukoguhoidjate Ühingu kätte võtta osa III Balti riikide raamatukoguhoidjate kongressist Kaunas 10.—12. juunini 1938, kuhu palutakse saata kuus ametlikku delegaati.

Põhikiri. Kodukord: Aruandeaastal koostati ühingu asjaajamiseks üksikasjaline kodukord, mis kinnitati peakoosoleku poolt, ning parandati põhikirjas §§ 1, 3, 19, 21 ja 22.

Juhatuse nimel M. Jürma.

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu 1937. a. kassaaruanne.

TULUD.

Saldo 1. 1. 1937	Kr.	119.97
Loterii	„	1567.80
Liikmemaksud	„	108.75
Kirjanduse müügist	„	58.73
Rakendusmaterjali müügist	„	438.30
Annetus A/S. The Timber Company'lt	„	50.00
Klubiõhtute korraldamisest	„	31.40
%% panga jooksvalt arvelt	„	37.08
Mitmesugused tulud (saatekulud)	„	14.60
Üleminevate summade arvelt	„	343.10
Posti jooksvalt arvelt toodud	„	614.19
Panga jooksvalt arvelt	„	375.50
		<hr/>
	Kokku Kr.	3759.42

KULUD.

Loterii	Kr.	749.52
Ajakirja väljaandmine	"	202.75
Raamatukogude rakendusmaterjal	"	312.90
Ühingu liikmemaks Rahvusvahelisele Rhk. Liidule 1936. ja 1937. a. a. eest	"	19.92
Klubiõhtud	"	60.35
Ekskursioon (kongressile Viiburis)	"	120.00
Inventari muretsetud	"	22.19
Ühingu põhikirja muutmine ja kodukord	"	26.30
Kantseleikulud ja trükitööd	"	101.91
Mitmesugused kulud	"	63.26
Asjaajaja tasu	"	60.00
Ülemin. summade arvele („Loomingu“ eest)	"	382.50
Posti jooksvale arvele	"	520.73
Panga jooksvale arvele	"	987.08
Raha kassas 1. 1. 1938	"	130.01
	<u>Kokku</u>	<u>Kr. 3759.42</u>

Eesti Raamatukoguh. Ühingu 1938. a. eelarve.

TULUD:

1. Saldo 1. 1. 1938	Kr.	130.01
2. HM'ini toetus 1938. a. „Raamatukogu“ kirjastami- seks	"	750.00
3. Loterii tulud	"	250.00
4. Liikmemaksud	"	110.00
5. Rakendusmaterjali müügist	"	400.00
6. Ajakirjast . . . . . 1937. a. kr. 50.—	"	
. . . . . 1938. a. „ 300.—	"	350.00
7. Mitmesugused tulud	"	122.00
8. Jooksvalt arvelt „Raamatukogu“ 1937. a. kirjastamiseks kr. 300.—	"	
1938. a. „ „ 150.—	"	
ekskursiooniks „ 300.—	"	700.00
	<u>Kokku</u>	<u>Kr. 2862.01</u>

KULUD:

1. Ajakirja kirjastamine: . . . . . 1937. a. kr. 300.—		
. . . . . 1938. a. „ 1200.—	Kr.	1500.00
2. Loterii kulud	"	120.00
3. Liikmemaks Rahvusvah. Rmkh. Liidule	"	10.00
4. Rakendusmaterjali trükk	"	300.00
5. Mitmesugused kulud	"	200.00
6. Kantseleikulud	"	102.01
7. Asjaajaja tasu	"	60.00
8. Klubiõhtud	"	130.00
9. Ekskursiooniks	"	300.00
10. Raamatukogu täiendamiseks raamatukogundust käsitava kirjandusega	"	30.00
11. Inventari muretsemiseks	"	110.00
	<u>Kokku</u>	<u>Kr. 2862.01</u>

RAAMATUKOGU

RAAMATUKOGUNDUSE AJAKIRI

VI aastakäik

EESTI RAAMATUKOGUHOIDJATE ÜHINGU
VÄLJAANNE. TALLINN, 1938.

Sisukord:

Nr. 1.

R. Antik. Meie soovitatavate raamatute nimestikud ja nende tähtsusest raamatukogude täiendamisel	1—4
A. Möldri. Laste- ja noorteraamatukogudest	5—10
E. L. Mõtisklusi raamatukoguhoidjate päevalt	10—12
M. Nael. Vahelugemisi vahemärkustega	13—18
M. Jürma. Praha linna keskraamatukogu	18—28
Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kodukord	29—38
A. S. Mida loevad linnaelanikud?	39—40
M. J. E. Rkh. Ühingu üldkoosolek ja üleriiklik raamatukoguhoidjate päev	44—46
E. Raamatukoguh. Ühingu 1936. a. kassaaruanne	46
E. R. Ühingu eelarve 1937. aastaks	47
Kroonika	47—48

Nr. 2.

A. Sibul. Laenutamisiisidest	1—16
M. Jürma. Tšehhi raamatu ajalugu ja bibliograafia	17—21
M. Jürma. Inglise Raamatukoguh. Ühingu tegevusest ja sihtidest	21—22
Kroonika	23—24
L. Vacliková. Dr. phil. Josef Volf	24
Eesti raamatukogunduse bibliograafia	25—51
Eesti Rkh. Ühingu 1937. a. tegevuse ülevaade	51—53
Eesti Rkh. Ühingu 1937. a. kassaaruanne	53—54
Eesti Rkh. Ühingu 1938. a. eelarve	54
Tiitelleht	55
Sisukord	56

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu korraline Üldkoosolek

peetakse 27. veebr. 1938. a. kell 4 p. l. Tallinna Keskraamatukogu ruumes, Vabaduse puiestee 4, millest palume Teie lahket osavõttu.

P ä e v a k o r d:

1. Koosoleku rakendamine.
2. Aruanded:
  - a) 1937. a. tegevuse ülevaade,
  - b) 1937. a. kassa aruanne,
  - c) 1937. a. revisjonikomisjoni aruanne.
3. Liikmemaksu määramine 1938. a.
4. Eelarve ja tegevuskava.
5. Valimised.
6. Koosolekul algatatud küsimusi.

Juhatus.

Eelteade: 10.—12. juunini peetakse Kaunases Leedu Raamatukoguhoidjate Ühingu korraldusel III Balti riikide raamatukoguhoidjate kongress, millest on palutud osa võtma Eesti Raamatukoguhoidjate ühing 6 ametliku delegaadi kaudu. Arvatavasti korraldab ühing sel puhul Kaunasesse ekskursiooni, millest võivad osa võtta ka teised ühingu liikmed. Kongressi päevakord ja täpsem kava saadetakse liikmeile hiljem.

PE $\frac{A}{866}$ 6,38,2
4